Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

II/1519/2023.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Czine Ágnes*, *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó*, *dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit* és *dr. Szomora Zsolt Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde, dr. Horváth Attila* és *dr. Ligeti Miklós* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 371. § (2) bekezdése b) pont ba) alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a rongálással okozott kár meghatározása kérdésében meghozott 4/2022. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.012/2022/12.) alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *e)* pontján és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdésén nyugvó, az Alkotmánybíróságra 2023. július 10. napján érkezett indítványban ötvenegy országgyűlési képviselő (a továbbiakban: indítványozók, kapcsolattartó: Hajnal Miklós) jogi képviselőjük (dr. Gönczi Gergely ügyvéd) útján kezdeményezte a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a rongálással okozott kár meghatározása kérdésében kiadott 4/2022. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.012/2022/12.) (a továbbiakban: JEH)

alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak Magyar Közlönyben történt közzétételének – 2023. január 12. napjára – visszamenőleges hatállyal való megsemmisítését, valamint a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendelését.

[2] 2. A támadott jogszabályok és az indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.

[3] 2.1. A JEH megalkotását a legfőbb ügyész indítványozta, mivel álláspontja szerint az ítélkezési gyakorlat megosztott a Btk. 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a rongálással okozott kár megítélésében. A legfőbb ügyész jogegységi indítványát a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa alaposnak találta, és döntött a JEH elfogadásáról, amely a Magyar Közlöny 2023/5. számában, 2023. január 12. napján jelent meg.

[4] 2.2. Az indítvány szerint a JEH sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését, IX. cikkét, különös tekintettel annak (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (4) bekezdését és a 28. cikkét.

[5] Az indítványozók az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése által deklarált hatalommegosztás elvének, a XXVIII. cikk (4) bekezdése által garantált *nullum crimen sine lege* elvének és a bírói jogértelmezés alaptörvényi fókuszáltságát megkövetelő 28. cikkének sérelmére nézve egységes indokolást adtak elő. Az alaptörvény-ellenesség okaként arra hivatkoznak, hogy a Kúria túllépte hatáskörét, mert nem jogot értelmezett, hanem a büntetőjogi felelősséget kiterjesztő normát alkotott azzal, hogy a falfirka fogalma alá a „fal"-on kívüli vagyontárgyakat is bevonta a JEH rendelkező részének 2. pontjában és az ahhoz kapcsolódó indokolásban. Eszerint elkövetési tárgy „bármely köz- vagy magántulajdonban lévő idegen vagyontárgy – azaz pénzben kifejezhető értékű ingó vagy ingatlan dolog" (JEH, rendelkező rész 2. pont), továbbá „[i]degen vagyontárgy bármely olyan dolog lehet, amelynek pénzben kifejezhető értéke van (például villamosmegálló üvegfelülete, telefonfülke, üzlet ajtaját fedő redőny, köztéri pad, ereszcsatorna, tér járdája, épület ablaka, hirdetőoszlop, reklámtábla, újságos pavilon, transzformátor szekrény, szeméttároló, zajvédő plexi fal, fából készült buszmegálló, villamos ablak, bolt cégtáblája, emlékmű stb.). Ez alatt értendő továbbá a nyilvánosság számára – akár állandóan, akár időszakonként – nyitva álló – az elkövető számára idegen – kültéri és beltéri helyiségek is" (JEH, Indokolás [69]–[70]).

[6] Az indítványozók álláspontja szerint a Btk. 371. § (7) bekezdése szerinti „falfirka" törvényi definíciója valójában csak a „firka" fogalmát rögzíti, mivel a felület jellegére, annak jellemzőire semmilyen eligazítást nem ad. Rámutatnak az érvelésükben arra is, hogy „[a] törvényi tényállás szerves részét képező, a minősített eset megállapíthatóságát szűkítő »fal« szót a JEH hatását tekintve eltávolítja a törvényi tényállás szövegéből". Álláspontjuk szerint a „fal" tényállási elem abolíciója így (i) a

szöveggel ellentétes (*nullum crimen sine lege scripta*); (ii) tartalmában túlterjeszkedik a falfirka legkiterjesztőbb lehetséges értelmezésén (*nullum crimen sine lege stricta*), és olyan bizonytalan normatartalmat eredményez, amely adott esetben például egy sáros cipő turistaforgalom számára nyitott erdőben álló fatörzsön való letisztítását is büntetendő magatartásnak nyilvánítja (*nullum crimen sine lege certa*).

[7] Az Alaptörvény alapjog-korlátozás módját tartalmazó I. cikk (3) bekezdésének és a véleménynyilvánítás szabadságát biztosító IX. cikk egészének, de „elsősorban annak (1) bekezdésének" sérelmére nézve szintén egységes indokolást tartalmaz az indítvány. E szerint azért alaptörvény-ellenes a JEH, mert a perbíróság által történő alapjogi mérlegelést kizárja az egyedi ügyekben, s azokat determinálva előre rögzíti azt, hogy a tulajdonhoz való jog előbbre való, mint a véleménynyilvánítás szabadsága. Ez az indítványozók olvasatában nemcsak a JEH által bűncselekménnyé minősített magatartás tényleges megvalósítóinak IX. cikkben védett alapjogait sérti, hanem a jogkövető polgárok számára a jövőre nézve is kategorikusan kizárja a kommunikáció e formáját, tekintet nélkül annak közéleti jellegére, és minden egyéb, alkotmányjogilag a IX. cikk körében értékelendő releváns alkotmányos szempontra. Ezzel pedig dermesztő hatást (*chilling effect*) fejt ki a IX. cikkben védett kommunikációs alapjogok vonatkozásában a közlők és az ilyen üzenetek potenciális befogadói szempontjából is. Az indítványozók olvasatában – a 14/2019. (IV. 17.) AB határozat alapján – az Alaptörvénnyel ellentétes az, ha a Kúria a JEH-en keresztül az ítélkező bíróság mérlegelési lehetőségét a tényállásszerűség és a társadalomra veszélyesség kérdésében egyaránt elvonja. Az indítvány szerint a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog kollíziója általános érvénnyel nem oldható fel egyik érintett alapjog javára sem, ezért egyedi ügyekben a rendesbíróság által elvégzendő alapjogi mérlegelés elengedhetetlen. Ez következik a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatból – annak különösen Indokolás [34] és [38] bekezdéseiből – is. A JEH viszont sem a szükségességi arányossági teszt lefolytatását, sem a *fair balance* követelményének megfelelő bírói mérlegelést nem teszi lehetővé: önkényesen és az egyedi ügyektől elszakadva, jövőbeli, még meg sem valósított magatartásokra vonatkozóan is, *in abstracto* minősíti erőszakosnak a „firkával" megvalósított kommunikáció minden formáját (vö. különösen a JEH, Indokolás [46], [53]–[55]).

II.

[8] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik."

„I. cikk

[…]

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható."

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

(3) A demokratikus közvélemény kialakulásához választási kampányidőszakban szükséges megfelelő tájékoztatás érdekében politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül, az esélyegyenlőséget biztosító, sarkalatos törvényben meghatározott feltételek mellett közölhető.

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.

(6) A sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg."

„XXVIII. cikk

[…]

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény."

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."

[9] 2. A Btk. érintett rendelkezései:

„371. § (1) Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

(2) A büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha

[…]

*b)* a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást

*ba)* falfirka elhelyezésével követik el,

[…]

(7) E § alkalmazásában falfirka: festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges."

„459. § (1) E törvény alkalmazásában

[…]

16. kár: e törvény eltérő rendelkezése hiányában a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés;".

3. A JEH rendelkező része:

„1. A falfirkán értendő felületbevonat elhelyezése alapvetően a támadott idegen vagyontárgy külső megjelenésének háborítatlanságához fűződő érdek védelme szempontjából képez büntetendő magatartást.

2. A falfirka elhelyezésével elkövetett rongálás tényállásszerű, ha az elkövető az elkövetési tárgy, így bármely köz- vagy magántulajdoban lévő idegen vagyontárgy – azaz pénzben kifejezhető értékű ingó vagy ingatlan dolog – felületén, a tulajdonos vagy vagyonkezelésre jogosult engedélye nélkül hoz létre változtatást, így például jelet, ábrát vagy feliratot helyez el [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpont].

3. A falfirka elhelyezése nem önálló elkövetési magatartás, hanem az elkövetés olyan módja, amelyet a törvény minősített esetként szabályoz, és amelynek a rongálás – egyébként a károkozás mértékéhez igazodó – minősítése kapcsán tulajdonít jelentőséget.

A falfirka esetében közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet.

4. A firkálással, felfestéssel (lefestés), szennyezéssel (leöntés) elkövetett felületmegváltoztatás, a vagyontárgy állapotának megváltoztatása is állagsérelem, így a dologrongálás fogalma alá tartozik, mert megváltoztatja az eredeti felület megjelenését, és az eredeti állapot helyreállítása csak anyagi ráfordítás árán lehetséges. Ebben az esetben az eredeti állapot helyreállításának költsége a rongálással okozott kár [Btk. 371. § (1) bekezdés, (7) bekezdés, 459. § (1) bekezdés 16. pont.].”

III.

[10] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően elsőként az indítvány érdemi elbírálásra való alkalmasságát vizsgálta meg.

[11] 1. Az indítványt az országgyűlési képviselők több mint egynegyede – jelen esetben ötvenegy országgyűlési képviselő – terjesztette elő.

[12] 2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, így egyértelműen meg kell jelölnie azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont], továbbá tartalmazza az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont] – illetve az Abtv. 37. § (2) bekezdés alapján a jogegységi határozatot –, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a jogszabályi rendelkezés – illetve az Abtv. 37. § (2) bekezdésére tekintettel a jogegységi határozat – megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont]. E feltételeknek az indítvány maradéktalanul eleget tett.

[13] A kérelem határozottságával kapcsolatos követelmény az is, hogy az indítvány indokolást tartalmazzon arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve jogegységi határozat miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint erre nézve érdemi alkotmányjogi érvelést kell előadni {3469/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [27]}. A JEH és az Alaptörvény megsérteni vélt, IX. cikk (2)–(6) bekezdései, valamint 28. cikke vonatkozásában az indítványozók nem mutattak be ilyen releváns alkotmányjogi összefüggést. Erre figyelemmel ezen indítványelemek az érdemi elbírálásra nem alkalmasak, mert nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt követelménynek.

[14] Az indítvány az Alaptörvény általános alapjog-korlátozási tesztet tartalmazó I. cikk (3) bekezdését az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének szükségtelen és aránytalan korlátozásával kapcsolatban hívja fel, ezért az I. cikk (3) bekezdésével kapcsolatos

indítványelem a IX. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos vizsgálat keretei között értékelhető.

[15] Az indítványozók érdemi vizsgálatra alkalmas érvelése két irányból támadta a JEH-t. Egyrészt arra tekintettel, hogy az kizárja a rendes bíróságok alapjogi mérlegelési lehetőségét és kötelezettségét, feltétlen elsőbbséget adva a tulajdonhoz való jognak a véleménynyilvánítás szabadságával szemben; másrészt azért, mert a Kúria túllépte hatáskörét és jogértelmezés helyett jogalkotást végzett a „fal" fogalmának – így az elkövetési tárgyak, és ennek nyomán a büntetőjogi felelősséget megalapozó magatartások körének – kibővítésével, amire csak jogalkotás útján lenne lehetőség.

IV.

[16] Az indítvány megalapozott.

[17] 1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során elsőként áttekintette a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányosan védett körét. Ennek során az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában és határozataiban foglalt elvek és alkotmányossági érvek mellett figyelembe vette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjogát is {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; megerősítette például: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [25], 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.

[18] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A demokratikus jogállamokban ugyanis alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a szabad véleménynyilvánítás a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása. Történelmi tapasztalat ugyanis, hogy „mindannyiszor, amikor a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozták, sérelmet szenvedett a társadalmi igazságosság, az emberi kreativitás, csökkent az emberben rejlő képességek kibontakozásának lehetősége. A káros következmények nem csupán az individuum, hanem a társadalom életében is megmutatkoztak és az emberiség fejlődésének sok szenvedéssel járó zsákutcájához vezettek. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele" [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171].

[19] 1.2. Az Alkotmánybíróság több mint két évtizede következetesen követett értelmezése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága akkor követel kiemelt védelmet „amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. [...] A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme [ugyanis] a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát" [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 228.; lásd még: 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494.]

[20] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság gyakorlatában jellemzően a politikai jellegű közéleti szólások szabad kinyilvánítását tekinti a véleménynyilvánítás szabadsága legbensőbb védelmi körének {pl. 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ezekben az esetekben a véleménynyilvánítási szabadságból fakadó alkotmányjogi mércét különös szigorral szükséges érvényre juttatni, vagyis az ilyen jellegű szólások erősebb védelmet élveznek, és korlátozásuk csak a legszűkebb körben nyerhet igazolást {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45]}.

[21] Ennek megfelelően hangsúlyozza az EJEB is gyakorlatában, hogy a véleménynyilvánítási szabadság elsősorban a közügyekkel kapcsolatos véleménynyilvánításokat védi. Ezzel összefüggésben már régóta töretlen gyakorlata a bíróságnak, hogy az állam (közhatalom) működésére vonatkozó – politikai véleménynyilvánítások – kiemelt védelmet élveznek, mert ez a szabadság a demokratikus társadalom egyik alappillére. Hozzátette ehhez az EJEB azt is, hogy az ilyen véleménynyilvánítás mind a társadalmi haladásnak, mind az egyén kibontakozásának alapvető feltétele. [*Handyside kontra Egyesült Királyság* (5493/72), 1976. december 7., 49. bekezdés] Erre tekintettel a politikai véleménynyilvánítást korlátozó szempontokat megszorítóan kell értelmezni [*Dichand és mások kontra Ausztria* (29271/95), 2002. február 26., 37–38. bekezdés; *Cholakov kontra Bulgária* (20147/06), 2013. október 1., 29. bekezdés].

[22] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körének a jelen ügy szempontjából releváns kérdéseit tekintette át. Ennek keretében elsősorban az volt az alkotmányossági vizsgálat fókuszában, hogy milyen alkotmányos szempontok szerint vonható egy közlés, vagy más kommunikációs üzenettel bíró cselekmény a véleménynyilvánítás szabadság fogalmi körébe.

[23] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a szólásszabadság csak a nyilvánosságnak szánt közlésekre terjed ki, a magánközlések – magánlevelek, telefonbeszélgetések, e-mail, magánbeszélgetések, napló stb. – annak ellenére nem részei a véleményszabadságnak, hogy egyébként személyes életünk legfontosabb megnyilvánulásait, „véleményeit" hordozhatják {vö. 19/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [42]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy

ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait, így a jelképek terjesztése, nagy nyilvánosság előtti használata, közszemlére tétele a politikai véleménynyilvánítás egyik formája {4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [54]}.

[24] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás jogának védelmi körének határait nem önmagukban a köznapi értelemben vett megszólalások jelölik ki, hanem az, hogy mely cselekmények állnak kapcsolatban a véleményszabadság alkotmányos igazolásával. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat többször megerősített értelmezése szerint a szólásszabadság igazolása kettős: egyrészt a politikai közösség demokratikus működése, másrészt az egyéni önkifejezés is igényli, hogy a polgárok szabadon fejthessék ki gondolataikat. A véleménynyilvánítás alapjoga hatályának meghatározásakor elsődlegesen a demokratikus társadalmi kommunikációban való részvétel szempontja nyújt segítséget. Eszerint azok a közlések állnak kapcsolatban a szólásszabadsággal, amelyekkel az érintettek a nyilvános társadalmi párbeszédben vesznek részt. {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [31]}

[25] Összességében tehát az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a nyilvánosságnak szánt közléseket védi, és az alkotmányos védelem legbensőbb védelmi körébe a közéleti ügyekben kifejtett vélemények tartoznak, azok megjelenési formájára tekintet nélkül. A közlés tartalma mellett ugyanakkor lényeges szempont az is, hogy a kommunikáció választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének.

[26] Az EJEB szintén elismerte, hogy a véleménynyilvánítási szabadság (Emberi Jogok Európai Egyezménye, EJEE 10. cikke) nemcsak a kifejezett gondolatok és információk lényegét védi, hanem azt a formát is, amelyben azokat közvetítik. Az EJEB esetjoga azt mutatja, hogy az Egyezmény 10. cikke nem csak a gyakoribb kifejezési formákra, például a beszédekre és az írott szövegekre alkalmazható, hanem más és kevésbé nyilvánvaló közegre (médiumra) is, amelyeken keresztül az emberek véleményüket, üzeneteiket, ötleteiket és kritikáikat közvetítik. [*Oberschlick kontra Ausztria (11662/85)*, 1991. május 23. 57. bekezdés; *Murat Vural kontra Törökország* (9540/07), 2014. október 21. 44. bekezdés].

[27] Az EJEB ezért úgy ítélte meg, hogy az EJEE 10. cikk alkalmazhatósága kiterjedhet egy szobor festékkel való leöntésére [*Murat Vural kontra Törökország* (9540/07), 2014. október 21. 56. bekezdés], egy közterületi szobor graffitivel való lefestésére [*Ibrahimov és Mammadov kontra Azerbajdzsán* (63571/16), 2020. február 13. 167. bekezdés], vagy egy emlékmű festékszóróval való lefestésére [*Genov és Sarbinska kontra Bulgária* (52358/15), 2021. november 30. 59. bekezdés].

[28] Az EJEB gyakorlata alapján annak eldöntésekor, hogy egy bizonyos cselekmény vagy magatartás a véleménynyilvánítási jog hatálya alá tartozik-e, értékelni kell a szóban forgó cselekmény vagy magatartás jellegét, különösen annak objektív szempontból vett kifejező jellegét, valamint a cselekmény elkövetésének célját, illetve szándékát.

[29] 3. Abban az esetben, ha megállapítható, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe tartozó közlésről vagy más kommunikációs üzenetet hordozó cselekményről van szó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján azt szükséges mérlegelni, hogy a korlátozás más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával történt-e.

[30] 3.1. Az Alkotmánybíróság ennek alapján több döntésében hangsúlyozta, hogy a bíróságoknak – egy cselekmény véleménynyilvánításként történő kezelésének megítélése során – figyelemmel kell lennie a szólásszabadságnak más alapjogokkal való (tényleges vagy látszólagos) kollíziójára is – így különösen a tulajdonhoz való joggal történő kapcsolatára.

[31] Az 1/2019. (II. 13.) AB határozatban arra mutatott rá az Alkotmánybíróság, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog akkor áll tényleges kollízióban, ha a tettleges véleménynyilvánítás a tulajdon tárgyában állagsérelmet okoz, a tulajdon értékét csökkenti (ilyen kollízió verbális úton nem valósulhat meg: valamilyen tulajdoni tárgy „gyalázása" ugyanis nem a tulajdonhoz való jogot sérti). Ilyen esetben a kollízió feloldásánál gondos körültekintéssel kell eljárni, és figyelembe kell venni, hogy csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja.

[32] Ebben az ügyben rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „[a]nnak megítélése, hogy adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alatt vizsgálandó, erős alkotmányos védelemre igényt tartó cselekményről, avagy vandalizmusról van-e szó, az egyedi tényállás elemei alapján – a fenti szempontokat figyelembe véve – a bíróságok feladata. E tekintetben jelentősége van annak, hogy a konkrét cselekmény mind a »véleménynyilvánító« személy szubjektív szándéka, mind az objektív értékelés szerint – legalább hipotetikusan – a nyilvánosság előtt értelmezhető közlés-e. Ha a szóban forgó tett mind az így megnyilvánuló személy véleményközlő célja, mind az objektív mérlegelés szerint a véleménynyilvánítás aktusa – figyelembe véve többek között a cselekmény helyszínét (fontos ugyanis, hogy más megítélés alá eshet egy cselekménynek a szólásszabadsággal való viszonya, ha az egy forgalmas közterületen lévő emlékmű ellen, és megint más, ha pl. egy temetőben felállított alkotás ellen irányul), időpontját, aktuális eseményekhez való kötődését, illetve a véleménynyilvánítás és az érintett emlékmű összefüggésének közvetlenségét –, akkor jogszerűségéről a szólásszabadság mércéi szerint kell döntést hozni. Ilyen körülmények híján azonban a cselekményt az alkotásokat, illetve emlékműveket érintő szokásos együttélési szabályok szerint lehet megítélni." (Indokolás (44)

[33] A 14/2019. (IV. 17.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy a konkrét ügyben a járdafestés szimbolikus szólásnak minősült. Hangsúlyozta azt is, hogy „az indítványozók cselekményének a tulajdonhoz való joggal fennálló kollíziója

tekintetében azt is fontos rögzíteni, hogy az indítványozók jelen ügyben vizsgált cselekménye beleillik azon magatartások körébe, amelyekhez a közterület tulajdonosa hallgatólagosan hozzájárul azáltal, hogy nem lép fel azokkal szemben a Szabs. tv. rendelkezései alapján. Egy ilyen ráutaló magatartással történő tulajdonosi hozzájárulás pedig egy cselekmény jogellenességét eleve kizárja." (Indokolás [39])

[34] A 17/2020. (VII. 17.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók magatartása (kormányzati üzenetet közvetítő plakátok diszperzites festékkel való lefestése) a szólásszabadság hatálya alá tartozik. Ezt követően azt vizsgálta, hogy „az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságával szemben felhozható-e olyan indok, amely ebben az esetben az alapjog korlátozását alkotmányosan igazolhatja. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz alapján nem arról kellett állást foglalnia, hogy az Alaptörvény szabadságot ad-e plakátok összefirkálására, hanem hogy az indítványra okot adó egyedi ügyben a véleménynyilvánítás szabadságához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek; pontosabban, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróság ezt a kollíziót helyesen tárta-e fel és helyesen mérlegelte-e" (Indokolás [32]). Ehhez az Alkotmánybíróság az általános alapjog-korlátozási tesztet folytatta le, amelynek utolsó eleme kapcsán „arról kellett döntenie, hogy az indítványozók Alaptörvény IX. cikkében foglalt jogát arányosan korlátozza-e a tulajdonhoz való jog intézményi oldala, azaz melyiket kell előtérbe helyezni a másik rovására. Az arányosság kérdését minden esetben külön mérlegelés alapján kell megítélni: az Alaptörvényből nem vezethető le, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással bármilyen, a Kormány érdekkörében kihelyezett plakát korlátozás nélkül lefesthető, mint ahogy az sem, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának minden helyzetben meg kell hajolnia a tulajdonvédelem szempontjai előtt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróságok az indítványozók magatartását – azon túlmenően, hogy a bűncselekmény tényállásszerűen megvalósult-e – alapjogi megközelítésben is értékelték. A bíróságok elismerték, hogy az indítványozók tevékenységét a véleménynyilvánítási szabadság védi, és elemezték, hogy e szabadság tulajdonhoz való joggal történő kollíziója miképp oldható fel. A bíróság az »arányossági tesztet« is elvégezte, és jutott arra a következtetésre, hogy a bűncselekményi értékhatárt meghaladó rongálási kár túllépi az arányos mértéket" (Indokolás [38]).

[35] A 3001/2024. (I. 12.) AB határozat alapjául szolgáló szabálysértési ügy tényállása szerint az indítványozók az egyik minisztérium parkolójában egy sablon segítségével, festékszóróval feliratot festettek az aszfaltra (az ezzel okozott kár 4 500 Ft volt), majd ezt követően egy táblát hagytak hátra a helyszínen a járdaszegélynek támasztva. Az elsőfokú bíróság a Szabs. tv. 177. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint minősülő szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt az indítványozók szabálysértési felelősségét megállapította, amely döntés érdemi részét a másodfokú

bíróság hatályában fenntartotta. Ebben az ügyben az Alkotmánybíróság megerősítette, hogy „[a]z alkotmányosan védett véleménynyilvánítás szabadságának oltalmi körébe tartozó tettleges (nonverbális) véleménynyilvánítás választott formája (aszfalt felületre vízzel vagy egyéb, könnyen eltávolítható festékkel való felirat elhelyezés) esetén az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog tényleges kollízióba kerülhet a tulajdonhoz való alapjoggal. A kollízió nemcsak akkor tényleges, ha a tulajdon tárgyában vissza nem fordítható állagsérelem, értékcsökkenés és az ebből eredő kár következik be, hanem akkor is, ha az eredeti állapotnak megfelelően helyreállítható állagváltozás történik, amit a tulajdonosnak kell a saját költségén helyreállítani. Ebben az esetben a bíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával oldja fel az ütköző alapjogok konfliktusát” (Indokolás [41]).

[36] 3.2. Összefoglalóan megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság fentiekben bemutatott döntései alapján az alkotmányossági vizsgálat kiindulópontja annak eldöntése, hogy valamely közlés vagy kommunikációs üzenetet hordozó más cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának körébe vonható-e. Ezzel összefüggésben szükséges mérlegelnie a bíróságoknak azt is, hogy valamely kommunikációs üzenet a közügyekkel kapcsolatos véleménynyilvánítás körébe vonható-e, mert ez esetben a véleménynyilvánítás szabadsága magas szintű védelmet élvez.

[37] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a véleménynyilvánítási jog korlátozásának szükségességét a tulajdonhoz való jog védelme megalapozhatja. Ebben a körben az Alkotmánybíróság már rámutatott a korábbi ügyeiben, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme nem járhat azzal, hogy e szabadságra hivatkozással bármilyen állagsérelem okozható idegen vagyontárgyban, de azzal sem járhat, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának minden helyzetben meg kell hajolnia a tulajdonvédelem szempontjai előtt. Az alapjogi korlátozás arányosságának kérdésére hat ki például annak mérlegelése, hogy milyen vagyontárgyra követték el a cselekményt (pl. vallási tisztelet tárgya-e, vagy kulturális javak körébe tartozik-e), miben áll az állagsérelem, és mennyire súlyos annak mértéke, továbbá, hogy mennyi idő- és eszközigénye, valamint költségigénye van az eredeti állapot helyreállíthatóságának.

[38] 3.3. Az EJEB a közelmúltban több döntésében kimondta, hogy az olyan intézkedések, beleértve az arányos szankciókat is, amelyek célja egy köztéri emlékmű elpusztítására vagy megrongálására irányuló cselekmények visszatartása, „szükségesnek” tekinthetők egy demokratikus társadalomban. E körben például azt szükséges értékelni, hogy a köztéri emlékmű mennyiben egyedi, és a társadalom kulturális örökségének részét képezte-e [*Handzhiyski kontra Bulgária* (10783/14), 2021. április 6. 53. bekezdés]. Az EJEB álláspontja szerint egy emlékmű fizikai károsodása, bár nem

a beavatkozás szükségessége körében értékelt szempontok kizárólagos tényezője, elvileg a legnagyobb súllyal bír. [*Genov és Sarbinska kontra Bulgária* (52358/15), 2021. november 30. 75. bekezdés] Ez az elv ugyanakkor nem vonatkozik azokra a cselekményekre, amelyek bár alkalmasak egy köztéri emlékmű meggyalázására, nem károsítják azt. Abban a kérdésben, hogy „szükséges-e egy demokratikus társadalomban" az ilyen cselekmények szankcionálása, azt szükséges vizsgálni, hogy mi a cselekmény pontos jellege, a mögötte álló szándék és az általa közvetíteni kívánt üzenet. Az EJEB azt is megállapította, hogy egy emlékmű társadalmi jelentősége, az általa szimbolizált értékek vagy eszmék, valamint az adott közösségben élvezett tisztelet mértéke szintén fontos szempont lehet. [*Genov és Sarbinska kontra Bulgária* (52358/15), 2021. november 30. 76. bekezdés]

[39] 3.4. A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a büntetőügyekben eljáró bíróságoknak a bemutatott, alkotmányjogilag releváns szempontokat az előttük folyamatban lévő ügyekben – az alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi normák mellett – figyelembe kell venniük, és az érintett alapjogok alkotmányos tartalmát döntésükben érvényre kell juttatniuk. {lásd: 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]; 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [58]-[60]

[40] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a JEH összhangban áll-e az Indokolás IV/2–3. pontjaiban összefoglalt alkotmánybírósági gyakorlattal.

[41] Az indítvány szerint a JEH alaptörvény-ellenességének oka az, hogy kizárja a bíróságok alapjogi mérlegelési lehetőségét és kötelezettségét, feltétlen elsőbbséget adva a tulajdonhoz való jognak a véleménynyilvánítás szabadságával szemben. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság a JEH vonatkozó elemeit tekintette át.

[42] 4.1. Az Alkotmánybíróság ennek vizsgálata során figyelemmel volt a jogegységi határozatok jogi jellegének alkotmányossági összefüggéseire.

[43] Az Alkotmánybíróság több döntésében kifejtette, hogy „[a] jogegységi határozat sajátos intern norma, amely a rendelkező részében hordozza normatartalmát." {3070/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [30]; 3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 3201/2025. (VI. 23.) AB határozat, Indokolás [63]}. Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy „[a] jogegységi határozat az Alaptörvény – és a Bszi. – értelmében kötelező a bíróságokra. A jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – ugyanis olyan, az eljárás tárgyául szolgáló, vagy azzal szorosan összefüggő elvi kérdésekben fogalmaz meg iránymutatásokat, amelyek megtartása révén garantálható az adott jogkérdés azonos megítélése minden bíróságon" {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.

[44] Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra

kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bszi. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi határozatot *quasi* normává, másképpen megfogalmazva »intern normává«" {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „[a] jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező" {3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[45] Az Alkotmánybíróság döntéseiben hangsúlyozta azt is, hogy „[a]z alkotmányossági vizsgálat a jogegységi határozat rendelkező részére irányul, de az értelmezést alátámasztó indokolás, a rendelkező résszel összefüggésben része az alkotmánybírósági felülvizsgálatnak". Rögzítette továbbá, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak […] nincs hatásköre arra, hogy a rendelkező rész érintése nélkül, kiragadott szövegre, illetve szövegrészre folytassa le az alkotmányossági felülvizsgálatot". „A jogegységi határozathoz kapcsolódó, annak jelentését magyarázó indokolás ugyanis normaszöveg nélkül nem létezhet. Az indokolás bizonyos mondataira önállóan azért sem tehető megállapítás és nem vonható le annak a jogkövetkezménye, mert szükséges kímélni a norma belső koherenciáját. A rendelkező rész és az indokolás összhangját, illetve az indokolás immanens tartalmát bonthatná meg az indokolásban szereplő egyes szövegrészek kizárása. A [jogegységi határozat] indokolásának egyes mondatai közt fennálló vélt vagy valós ellentét értelmezés útján történő feloldása nem alkotmányjogi, hanem szakjogi kérdés, amelyekkel az Alkotmánybíróság hatáskör hiányában nem foglalkozhat." {3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [25]; 3010/2025. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [28]}

[46] A fentiek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatra *quasi* normaként tekint, amely esetében a normativitást a rendelkező rész hordozza. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatot egységében vizsgálja, vagyis ha a határozat normatív elemeinek egyes elemeiben alaptörvény-ellenességet hordoz, az jellemzően kihat a jogegységi határozat egészére. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozat egyes rendelkezései, illetve egyes indokolási elemei között fennálló ellentét feloldását alapvetően szakjogi kérdésnek tekinti, alaptörvény-ellenességet kizárólag az alapjogi relevanciával bíró, kirívó jogértelmezési hiba vethet fel. {ld. pl. 15/2023. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [46]-[48]}

[47] Mindezek előrebocsátása után az Alkotmánybíróság – a fentiekben feltárt alkotmányossági szempontok alapján – megvizsgálta a JEH normatív tartalmát hordozó rendelkező részét, és annak indokolását is.

[48] 4.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a JEH rendelkező része – a JEH címével összhangban, de az alább megjelölt kivétellel – a Btk. 371. § (2) bekezdése *b)* pont *ba)* alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a

rongálással okozott kár meghatározásának kérdésére, a büntetőjogi tényállás elemeire vonatkozik. Ugyanakkor a JEH rendelkező részének 3. pont második mondata falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének tényállásához kapcsolódó jogértelmezésen túl az elkövetés céljára vonatkozó megállapításokat is tartalmaz: „[a] falfirka esetében közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet".

[49] Ennek a rendelkező részi pontnak az indokolása szerint „A büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége, amellyel az elkövető számára idegen vagyontárgy károkozással járó megváltoztatását valósította meg. Idegen vagyontárgy megrongálásával kárt okozni pedig szükségképpen mások jogát sértő, ezért a Btk. 4. § (2) bekezdése szerint társadalomra veszélyes tevékenység. Ilyenként, mint a Büntető Törvénykönyvben tilalmazott magatartás a véleménynyilvánítás szabadsága gyakorlásának módjára vonatkozó törvényi korlát." (Indokolás [78]-[79]) „Mindezek alapján a rongálás tényállásszerűsége a magatartás okától és céljától független. Ha az elkövető magatartásának az indoka a véleménynyilvánítás szabadságára történő hivatkozás, akkor sem hagyható figyelmen kívül az idegen dolog tulajdonosának a tulajdona sérthetetlenségéhez (érintetlenségéhez) való joga. Míg a tulajdon sérelme minden esetben sérti a tulajdonos tulajdonhoz való alapjogát, addig a véleménynyilvánításnak számos más egyenértékű, szavak, képek, szimbólumok, jelképek használatával megvalósítható módja van, amely szabálysértésnek vagy bűncselekménynek nem minősül." (Indokolás [81]-[82])

[50] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a JEH rendelkező részének 3. pontja értelmében tehát egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége. A JEH emellett kifejezetten utal arra is, hogy az idegen vagyontárgy megrongálásával kárt okozni szükségképpen mások jogát sértő, ezért társadalomra veszélyes tevékenység. A Kúria egyértelművé tette továbbá azt az értelmezését is, hogy a rongálás ezen elkövetési módja minden körülmények között tilalmazott magatartás, és a véleménynyilvánítás gyakorlásának törvényi korlátja.

[51] Az Alkotmánybíróság, tekintettel a fentiekben kifejtett alkotmányos szempontokra, megállapította, hogy a JEH hivatkozott megállapításai ellentétesek az Alkotmánybíróság gyakorlatával, tehát azzal, hogy egy falfirka tartalma – kommunikációs üzenete – releváns lehet annak meghatározásában, hogy adott esetben az állagsérelemmel járó cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának az Alaptörvény által védett védelmi körébe tartozik-e. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy mivel a JEH rendelkező részének 3. pontja *ab ovo* zárja ki, hogy a büntetőügyekben eljáró bíróságok a falfirka elhelyezésével megvalósult rongálás esetén vizsgálhassák: az ábrázolás annak tartalmára, mibenlétére vagy céljára tekintettel hordoz-e kommunikációs üzenetet, egyúttal kizárja azt is, hogy a

bíróságok az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján esetlegesen felmerült alapjogi szempontokat mérlegelhessék. A bíróságok számára tehát a JEH mérlegelést nem engedő módon kizárja, hogy egy falfirkával közvetített kommunikációs üzenetet a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe lehessen vonni.

[52] 5. Az Alkotmánybíróság a kifejtettek indokok miatt megállapította, hogy a JEH annak következtében, hogy kizárja az alkotmányos szempontok értékelését azokban a büntetőügyekben, amelyekben a bíróságoknak a Btk. 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alkalmazásával kell eljárniuk, ellentétben áll az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési elvekkel, és sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését.

[53] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a JEH alaptörvény-ellenes, és az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján irányadó 45. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a JEH megsemmisítéséről.

[54] 6. Miután az Alkotmánybíróság a támadott jogegységi határozatnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe való ütközését megállapította, kialakult gyakorlatának megfelelően az indítványozó által állított további alaptörvény-ellenességet nem vizsgálta. Ezzel összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a jogszabályok értelmezése és a jogági dogmatikához tartozó álláspontok helytállóságának, érvényességének megítélése is a jogalkalmazók számára fenntartott hatáskör. Így az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33] és [38]}.

[55] 7. Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendelte határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese, előadó alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese, az aláírásban akadályozott dr. Horváth Attila alkotmánybíró helyett

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Kozma Ákos s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Ligeti Miklós Zoltán s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Sonnevend Pál s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Szabó Marcel s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Szomora Zsolt Tamás s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Varga Réka s. k.*,
alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[56] Egyetértek a JEH rendelkező részben foglaltak szerinti megsemmisítésével.

[57] Lényegesnek tartom kiemelni, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védendő érték, a demokratikus társadalom alapvető garanciája. Elsősorban azért, mert a demokratikus jogállamokban alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejezhesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam. Úgy gondolom, hogy a jelen határozattal megsemmisített jogegységi határozat a közéleti viták szabad lefolyásának és a vélemény egy kivételes formában történő kifejezésének olyan korlátot szabott, amely sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését.

[58] Mindezek mellett szükségesnek tartom az alaptörvény-ellenesség folytán megállapított jogkövetkezményt illetően az alábbiak kiemelését.

[59] A jelen esetben a rendelkező részben foglalt megsemmisítés nem jogszabályra, jogszabályi rendelkezésre, hanem egy jogegységi határozatra vonatkozik. A jogegységi határozat és az abban foglalt jogértelmezés mindig egy konkrét

normához tapad. A konkrét esetben ez a norma a Btk. 371. § (2) bekezdés b) pont ba) alpont. A jogegységi határozat vonatkozásában azért nehezen értelmezhető kérdés annak visszamenőleges hatálya, mert valójában nem a jogegységi határozatnak, hanem az értelmezett normának van időbeli hatálya. A Kúria egy jogegységi határozatban mindig a norma eleve adott – a Kúria által helyesnek vélt – tartalmát tárja fel, vagyis azt az értelmezést, amelyet a bíróságoknak a norma alkalmazása során korábban is követniük kellett volna.

[60] Lényegesnek tartom kiemelni, hogy a JEH-ben foglalt értelmezés alapján a JEH elfogadását megelőzően is állapítottak meg büntetőjogi felelősséget, azt az értelmezést egyes bíróságok alkalmazták. A JEH meghozatalát azért tartotta szükségesnek a Kúria, hogy egységesítse a bírósági gyakorlatot.

[61] A fentiekben kifejtettek alapján szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy véleményem szerint egy jogegységi határozat megsemmisítésének időbeli hatályával összefüggésben mérlegelési szempont az is, hogy már önmagában az ex nunc hatályú megsemmisítés megnyitja az utat az egyéni alapjogok sérelmének orvoslása előtt. A jogegységi határozat megsemmisítése az értelmezett norma hatályát vagy alkalmazhatóságát nem érinti, de szükségképpen kihat a norma anyagi jogi megítélésére, és a Be. szerinti felülvizsgálati eljárást alapozhat meg.

[62] A felülvizsgálati eljárás kezdeményezését a jogerős ügydöntő határozat meghozatalától eltelt idő nem korlátozza, mivel a Be. 652. § (4) bekezdése a terhelt javára szóló felülvizsgálati indítvány esetén határidőt nem állapít meg a rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére. A felülvizsgálati indítvány benyújtására a terhelten kívül, a védője, valamint az ügyész jogosult, míg a terhelt halála esetén e jogosultság a Be. 651. § (2) bekezdés f) pontjában meghatározott hozzátartozókat is megilleti.

[63] Mindebből következően a Be. 648. § a) pontja által lehetővé tett felülvizsgálat révén is lehetőség nyílik az egyéni alapjogok sérelmének orvoslására azokban az ügyekben, amelyekben a Btk. 371. § (2) bekezdés b) pont ba) alpontjának a JEH szerinti értelmezése alapján hoztak döntést.

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit* alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[64] A határozat rendelkező részével egyetértek. A véleményszabadság-korlátozásra, alapjogi mérlegelésre vezetett többségi indokolás meggyőző, azonban álláspontom szerint az Alkotmánybíróság nem mondhat le az alkotmányos büntetőjog körében kialakított mércék szempontok figyelembevételéről sem a JEH vizsgálatakor.

[65] Igaz, hogy az Alkotmánybíróság általában az első és legmeggyőzőbb érv mentén folytatja az alaptörvényellenességet alátámasztó alkotmányértelmezést. Ugyanakkor a JEH szabad véleménynyilvánításhoz való jogot szükségtelenül és aránytalan mértékben korlátozó jellegén túl indokolt lett volna, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria normatív döntését az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt nullum crimen sine lege elv alapján is értékelje. Amint azt az indítványozók is kifejtik, a JEH jogértelmezése tartalmában túlterjeszkedik a falfirka legkiterjesztőbb lehetséges értelmezésén (nullum crimen sine lege stricta), és bizonytalan normatartalmat eredményez (nullum crimen sine lege certa). A JEH alapján kvázi minden „fal", és minden „firka" – a polgárok legfeljebb otthon, a noteszben hagyhatnak jegyzeteket. A nyilvános, tettleges véleménynyilvánítás pedig rongálás, történjen bár aszfalton, plexin, plakáton, vakolaton vagy márványon. A demokratikus jogállam ideális modelljében az ilyen büntetőbírósági jogértelmezés veszélyes, mert túlmegy az alkotmányos bírói jogfejlesztés keretein, és a büntetőjogi tényállás jogegységi szempontból irányadó jogértelmezése helyett annak valójában új normatartalmat ad.

[66] A többségi indokolás is elismeri, hogy a JEH – mivel kizárja az alkotmányos szempontok értékelését azokban a büntetőügyekben, amelyekben a bíróságoknak a Btk. 371. § (2) bekezdés b) pont ba) alpontja alkalmazásával kell eljárniuk – ellentétben áll az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési elvekkel.

[67] A JEH alkotmányossági vizsgálatakor érdemes felidézni azt az alkotmányos követelményt, hogy „törvény és ne alacsonyabb szintű jogforrás határozza meg a büntetendő cselekményeket (a büntetendőséget) és azok büntetését (a büntetéssel fenyegetést)" {11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 86.}. Meg kell emlékezni arról, hogy az Alkotmánybíróság már kezdeti gyakorlatában következetesen rámutatott arra is, miszerint „a büntetőjogi szankcióval fenyegetett magatartások meghatározása során a törvényhozó nem járhat el önkényesen, adott magatartás büntetendővé nyilvánításának ki kell állnia a szükségesség-arányosság tesztjét. A büntetőjogi diszpozíciók megalkotása kapcsán a jogalkotóval szemben követelmény továbbá a normavilágosság és az önkényes jogértelmezés lehetőségének kizárása" {13/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 85, 90., amely utal a korábbi gyakorlatra: pl. 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 176.; 58/1997. (XI. 5.) AB határozat, ABH 1997, 348, 352.; 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2000, 117, 130, 131.; 47/2000. (XII. 14.) AB határozat, ABH 2000, 377, 380.}. E követelmények nyilvánvalóan nemcsak a törvényhozóra, hanem a bíróságok jogalkalmazásának egységességét az Alaptörvény 25. cikke (3) bekezdése szerint biztosítani köteles Kúriára is irányadóak.

[68] Álláspontom szerint a vizsgált JEH bíróságokra kötelező, ezért normatív jellegű kiterjesztő jogértelmezése megalapozza az Alaptörvény 28. cikk, IX. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (4) bekezdés együttes, súlyos sérelmét – mivel nem csupán a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, hanem a nullum crimen sine lege elv lényeges tartalmát is szükségtelenül és aránytalanul korlátozza. Ez a jogállami büntető

igazságszolgáltatásnak azzal az alapelvével, amely szerint az alapjogok korlátozása esetében a büntetőjogi beavatkozás ultima ratio és az ilyen beavatkozás messzemenően meg kell feleljen a törvényesség, valamint a normavilágosság követelményének, oly mértékben szembe megy, amely igazolta volna a kivételes, visszaható hatályú megsemmisítést. Ezzel az Alkotmánybíróság egyértelművé tette volna, hogy a politikai véleménynyilvánítást kifejező „firka" esetében a befejezett büntetőeljárás és a jogerős határozattal befejezett szabálysértési eljárás felülvizsgálata [az Abtv. 45. § (6) bekezdés alapján] nem csupán lehetőség, hanem alkotmányos kötelesség.

Budapest, 2026. november 2.

*dr. Nemessányiné dr. Chronowski Nóra Edit s. k.,*

alkotmánybíró

*Dr. Szomora Zsolt Tamás* alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[69] Egyetértek a JEH-nek a többségi határozat szerinti megsemmisítésével. Különösen fontosnak gondolom a határozatnak azt a kiindulópontját, hogy a jogegységi határozatok rendelkező részének és indokolásának egységben történő vizsgálata szükséges (Indokolás IV.4.1. pont). Ugyanakkor a JEH alaptörvény-ellenességének az indokát a rendelkező rész és az indokolás egymáshoz való viszonyában a többségi határozattól némileg eltérően látom, a következők szerint.

[70] 1. A JEH Indokolásának alapos vizsgálata – az alkotmányosság megítélése szempontjából – azért sem mellőzhető, mert a JEH meghozatala céljának és a határozat jelentésének, jelentőségének a megítéléséhez – az Abtv. 37. § (2) bekezdésére figyelemmel a 24. § (1) bekezdése szerinti absztrakt normakontroll típusú vizsgálat ellenére is – figyelembe kell venni azt is, hogy *az értelmezett jogkérdésekhez milyen egyedi ügyek vizsgálata szolgált alapul a legfőbb ügyész indítványa szerint*. Az alapul fekvő számos ügy nagyon különböző egyedi jellemzőkkel bírt, és nem csak abban mutattak különbözőséget, hogy egyes ügyekben rongálás miatt a bűnösség megállapítására, más ügyekben pedig felmentésre került sor, hanem abban is, hogy ezekhez milyen indokok szolgáltak alapul [a felmentő határozatok esetén tényállási elem (pl. állagsérelem vagy kár mint eredmény) hiánya, sértett beleegyezése vagy éppen alapjogi mérlegelés alapján a bűncselekmény hiányának vagy megvalósulásának kimondása]. Az alapul fekvő ügyek egy része a falfirkával való elkövetés esetén az állagsérelem és a kár mint tényállási elemek értelmezési kérdéseit veti fel, primér alapjogi kapcsolódást nem mutatva. A JEH Indokolásának [1]

bekezdése a legfőbb ügyész indítványának ismertetésekor sem utal releváns alapjogi kérdésre, az indítvány szerint „az ítélkezési gyakorlat megosztott a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 371. § (2) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában meghatározott falfirka elhelyezésével elkövetett, szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálás vétségének elkövetési tárgya és a rongálással okozott kár megítélésében."

[71] Egyes alapul vett ügyekben ugyanakkor hangsúlyosan megjelenik a véleményszabadság és a tulajdonhoz való jog alapjogi kollíziójának mikénti megítélése is.

[72] 2. Ehhez képest tehát a JEH rendelkező része alapvetően szakjogi minősítési megközelítést alkalmaz, a falfirka mint tényállási elem értelmezésére irányul, és szövegszerűen is egyértelműen a tényállásszerűség vizsgálatának kérdéseire utal. A rendelkező részben a Kúria – az Alkotmánybíróság hatáskörének tiszteletben tartásával – nem foglal állást *in abstracto* alapjogi mérlegelési kérdésben, hanem a rongálás jogi tárgyát és tényállási elemeit értelmezi.

[73] 3. A rendelkező rész elemei álláspontom szerint alapjogi szempontból nem kifogásolhatóak, a 3. pont 2. mondata is („a falfirka esetében közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet") koherens indokolás mellett minden további nélkül értelmezhető lenne úgy, hogy a tényállásszerűség – de nem összeségében a büntetendőség – vizsgálata szempontjából közömbös a falfirka aktuális kommunikációs tartalma (ahogy az ilyen tartalom hiánya is). Ez a megközelítés a büntetőbírói értelmezés autonóm terepe, ami alapjogi nézőpontból legfeljebb annyit jelentene, hogy a véleményszabadság és a tulajdonhoz való jog kollíziójának kérdéseit nem a tényállásszerűség szintjén kell vizsgálni. A JEH Indokolásának [51]-[52] bekezdései még ebbe az irányba mutatnak, amikor a tényállásszerű magatartás társadalomra veszélyességének (jogellenességének) a védett alapjoggyakorlással összefüggő kizárása lehetőségére utalnak [azaz az alapjogi relevancia figyelembe vételét nem a bűncselekmény-fogalmi elemek második szintjén (tényállásszerűség), hanem annak harmadik szintjén (jogellenesség) teszi (tenné) lehetővé].

[74] 4. A JEH Indokolásának IV. része áttekinti a tulajdonhoz való jog és a véleményszabadsághoz való jog kollíziójára vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot, ennek során a mérlegelendő szempontokat megfelelően bemutatja. Helyesen utal arra, hogy a véleményszabadságnak a tulajdon sérelmével járó gyakorlása csak kivételesen nyerhet alkotmányos igazolást, és hangsúlyozza az egyedi ügyben elvégzendő mérlegelés szükségességét. Ehhez képest az V., és különösen a VI. részben már az alkotmánybírósági gyakorlattal szembemenő, az egyedi mérlegeléstől elemelt, az alapjogi mérlegelés lehetőségét kizáró, absztrakt megállapításokat is tesz.

Különösen aggályosak a határozat által is kiemelt [78]-[82] bekezdések, amelyeknek az az erőteljes olvasata, hogy az alapjogi mérlegelés ab ovo kizárt. Ráadásul nem csak a JEH Indokolásáank IV. és V-VI. része között feszül ellentmondás, de önmagában a VI. rész egyes bekezdései – szakjogi szempontból is – ellentmondásosak (így a [79]-[80] bekezdések a jogellenesség bűncselekmény-fogalmi szintjére helyezik a kérdést, majd a [81] bekezdés „visszaugrik" a tényállásszerűség szintjére), ami viszont kihat a JEH rendelkező részének értelmezésére.

[75] Összességében a JEH célja és meghozatala nem kifogásolható, a széttartó gyakorlat miatt szükséges volt a szakjogi-minősítési kérdéseket tisztázni. A rendelkező rész ennek a célnak álláspontom szerint megfelelően eleget tesz. Azonban az Indokolás IV-V-VI. részeinek egy-egy bekezdése, valamint ezen részek belső ellentmondásai a rendelkező rész olyan olvasatát is lehetővé teszik, amely a rongálás büntetendőségének vizsgálata körében a véleményszabadság kivételes igazolhatóságát is kategorikusan kizárja, és ezáltal szembehelyezkedik az Alkotmánybíróság gyakorlatával. A helyes megközelítés az lett volna, ha a falfirka alkalmazásával elkövetett rongálás tényállási elemeinek értelmezése után a JEH pusztán utal arra, hogy a tényállásszerűség megállapítását követően a véleményszabadsággal való kollízió mérlegelésére az Alkotmánybíróság által kidolgozott szempontokat kell figyelembe venni (ezeket a JEH Indokolásának IV. pontja tartalmazza). Ezzel biztosítható lett volna a JEH szükséges célja, azaz a szakjogi értelmezési kérdések eldöntése, és egyúttal az alaptörvényi követelményeknek való megfelelés is.

[76] Álláspontom szerint alaptörvény-ellenes tartalmat a rendelkező rész egyes elemei önmagukban még nem hordoznak. Ugyanakkor a JEH Indokolásának ellentmondásai és egyes szórványos, kategorikus kijelentései a rendelkező résznek olyan jelentést adnak, amely az Alkotmánybíróság által lefektetett mérlegelési szempontokkal szemben áll. Ezek az ellentmondások nem pusztán a szakjogi kérdések szintjén, hanem kifejezetten az alapjogi relevanciának a szakjogi becsatornázásánál jelennek meg. Mind a JEH, mind az AB határozatok a bíróságok által kötelezően követendők, a köztük feszülő, az alapjogi vizsgálatot érintő ellentmondás a bírói jogértelmezés szintjén nem oldható fel. Ezért támogattam a JEH megsemmisítését. Azzal is egyetértve, hogy az Indokolás szorosan összefüggő és egymásra épülő elemei a mozaikos megsemmisítést nem teszik lehetővé.

[77] 5. Külön is tisztázandó kérdés a megsemmisítés időbeli hatálya: a határozat a JEH-t a kihirdetés napját követő napon, az Abtv. 45. § (1) bekezdése szerinti főszabály alapján, *ex nunc* hatállyal semmisíti meg. Bár az Alkotmánybíróság gyakorlatában ismert a büntetőeljárásban alkalmazott jogegységi határozatnak – az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján – a közzétételére visszamenőleges hatályú megsemmisítése is [pl.: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, 1/2020 (I. 2.) AB határozat], a jelen ügyben azonban erre nem került sor. Így az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (6) bekezdését sem alkalmazta, azaz nem

rendelte el a JEH alkalmazásával lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát. Fontosnak tartom e jogkövetkezmény meghatározásával kapcsolatos mérlegelési szempontokat is megjeleníteni.

[78] A mérlegelés kiindulópontja, hogy a JEH figyelembe vételével eldöntött ügyek jelentős része egyáltalán nem veti fel a véleményszabadság gyakorlásának kérdését, „egyszerű vandalizmus". Valójában a JEH alaptörvény-ellenes tartalma szűk alkalmazási mezőre, a falfirka szempontjából releváns cselekmények szűk körére korlátozódik. Az *ex tunc* hatályú megsemmisítés és a felülvizsgálat elrendelése ezért jelentősen túlnyúlna az alapjogvédelmet igénylő cselekmények körén.

[79] Az *ex nunc* hatályú megsemmisítés esetén azonban kérdés, hogy az a terhelt, akinek – a JEH alkalmazásán keresztül – véleményszabadsága alaptörvény-ellenes korlátozásával állapították meg a bűnösségét, a felülvizsgálat visszamenőleges elrendelése hiányában hogyan kérhet jogorvoslatot. Ugyanis a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (3) bekezdése – amely szerint a felülvizsgálatnak az Alkotmánybíróság általi elrendelése esetén pusztán ennek tényére hivatkozással felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő – jelen esetben nem alkalmazható. Ugyanígy nem kerül sor a Be. 651. § (3) bekezdésének az alkalmazására, amely alapján a legfőbb ügyész hivatalból terjeszti elő a felülvizsgálati indítványt. Nincsen azonban akadálya az ún. anyagi jogi felülvizsgálati okok közül a Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontjára hivatkozásnak, a felülvizsgálati indítványban annak állításával, hogy a jogerős ügydöntő határozat a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. Ha a rongálás megállapítása – a terhelt álláspontja szerint – a véleményszabadságának kivételesen igazolható, védett gyakorlását sérti, akkor a bűncselekménynek a terhére történő megállapítására nem kerülhet sor, a rongálás bűncselekményének materiális jogellenessége hiányzik. A bűncselekmény megállapítása tehát sérti az anyagi jog szabályait. További fontos szempont, hogy a terhelt érdekében időbeli korlát nélkül lehet felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 652. § (4) bekezdés], az eljárás jogerős befejezése óta eltelt idő tehát nem jelenti akadályát a felülvizsgálat lefolytatásának. A felülvizsgálatot maga terhelt, a védője és még az ügyész is kezdeményezheti, a terhelt halála esetén pedig a törvényben meghatározott hozzátartozói [Be 651. § (2) bekezdés *f)* pont].

[80] A felülvizsgálat lefolytatásának és – a kivételes alapjogi helyzet mérlegelésével – a terhelt felmentésének az sem jelenti akadályát, hogy a Be. 659. § (2) bekezdése szerint – anyagi jogi okra alapított felülvizsgálat esetén – a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A JEH ugyanis nem jogszabály, a Btk.-nak a falfirkával elkövetett rongálásra vonatkozó rendelkezései a jogerős határozatok meghozatalának időpontjához képest valójában változatlanok. A JEH csak az alkotmánybírósági kontroll szempontjából viselkedik kvázi normaként, a Be. rendszerében, a büntetőjog alkalmazása és

felülvizsgálat szempontjából a jogszabály tartalmát kibontó értelmezési instrumentum. Ezért a JEH *ex nunc* hatályú megsemmisítését követően nincs akadálya annak, hogy a rongálás megállapíthatósága körében a Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott alapjogi mérlegelést a terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítvány elbírálásakor elvégezze.

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Szomora Zsolt Tamás s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Szomora Zsolt* alkotmánybíró párhuzamos indokolásának 4. és 5. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*
alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde* alkotmánybíró különvéleménye

[81] A Határozatot nem támogattam. Álláspontom szerint az indítvány elutasításának lett volna helye.

[82] Előre bocsátom, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága az emberi szabadságjogok egyik megnyilvánulásaként - a szólásszabadság, azaz a véleménynyilvánítás szabadsága és ezeknek a demokratikus jogállam alkotmányos értékével való összefüggése okán – kiemelt jelentőséggel bíró alapvető jog. Azonban, ez az alapvető jog sem korlátlan, ahogyan azt az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése valamennyi alapjog tekintetében kinyilvánítja: *„Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmával tiszteletben tartásával korlátozható."* Ebből viszont az következik, hogy amikor valamely

alapjognak a jogalkotás, vagy jogalkalmazás által való korlátozása az alkotmánybírósági eljárás tárgya, abban az esetben az Alkotmánybíróságnak a felelőssége az, hogy a sérelmet szenvedett alapjoggal versengő más alapjogokat, alkotmányos értékeket is azonosítsa. Az Alkotmánybíróság rendeltetése ugyanis az Alaptörvény védelme, és az alkotmánybírósági eljárásokban a jogszabályoknak, és a bírósági döntéseknek az Alaptörvénnyel való összhangját kell vizsgálnia.

[83] 1. Álláspontom szerint a JEH rendelkező része és ahhoz fűzött indokolása összhangban áll az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság gyakorlatával is egybevág. Téves a Határozat azon megállapítása, hogy a JEH ab ovo zárja ki, hogy a bíróságok a büntetőeljárásban a véleménynyilvánítás jogának jelentőséget tulajdonítsanak. Ezzel szemben viszont a Határozat semmiféle tekintettel nincs arra, hogy a kérdés egy bűncselekmény törvényi tényállását illetően merült fel, nincs tekintettel a büntetőhatalom rendeltetésére, ideértve a hatalommegosztás, a törvényhozói hatalom, a jogbiztonság, a bírói függetlenség, azaz a törvény alá rendeltség alkotmányos értékeire. A Határozat vizsgálódása középpontjába a véleménynyilvánítás jogát helyezi és semmiféle tekintettel nincs arra, hogy a bűncselekmény törvényi tényállása a tulajdonhoz való jog védelmét szolgálja. A Határozat nem foglalkozik az utóbbi alapjog lényegével, azzal, hogy e jogot védelmeznie az államnak – akár a büntetőjog eszközével - – alkotmányos kötelezettsége. Nincs arra sem tekintettel, hogy a jogegységi határozat a jogszabályok szövegének az egységes értelmezését szolgálja, és ilyen módon a jogegységi határozatnak az Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálatakor az Alaptörvény 28. cikkére is figyelemmel kell lenni.

[84] 2. A büntetőhatalom rendeltetése - A Határozat adós marad, azokkal a gondolatokkal, amelyek a büntetőhatalom, a büntetőjog rendeltetését tisztáznák, holott az alkotmányos vonatkozások azonosítását illetően elsődleges jelentősége van annak, hogy az Alkotmánybíróság előtti kérdések a büntetőjogból erednek.

[85] Lényeges, hogy a büntetőhatalom nem az emberi jogok ellen van, hanem egyik rendeltetése éppen az alapjogok (élethez való jog, tulajdonhoz való jog stb.) védelme. Álláspontom változatlan: *„Egy független, demokratikus jogállamban [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] ennek az alkotmányos eszmének, jogelvnek a része nem csupán a jogbiztonság, hanem a közrend, a közbiztonság, a köznyugalom, a véleményszabadság stb. alkotmányos értéke is. Az államnak ezeket éppúgy kötelessége védeni, mint ahogy az alapvető jogokat is védenie kell [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. A büntetőhatalom a megosztott hatalmi ágak egyik megnyilvánulási módja, legyen szó a törvényhozásról (Btk. stb.), a végrehajtó hatalomról (rendőrség, ügyészség stb.), vagy a bíróságról. A büntetőhatalom az alkotmányos értékeket és az alapvető jogokat védi. Ezt erősíti meg az Alaptörvény C) cikkének (3) bekezdése: „Az Alaptörvény és a jogszabályok érvényre juttatása érdekében kényszer alkalmazására az állam*

*jogosult." A büntetőhatalom ezért van, ezért alkotmányos a léte. Innen indulva kell és lehet értelmezni azt, hogy a büntetőjogi tényállás összhangban van-e az Alaptörvénnyel, és a büntető ítélet az Alaptörvénnyel összhangban álló módon értelmezi-e, és alkalmazza-e az adott jogszabályt a konkrét tényállásra. Igen, a büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben az ultima ratio. Ezt jelenítik meg a büntetőhatalom viszonylatában nevesített alapjogok [Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdés]. Ez a jogelv jelenik meg a büntetőtörvénykönyvbe írt azon szabályokban, amelyek a büntethetőség alól alanyi vagy tárgyi alapon kivételeket határoznak meg. Másrészt ezt jeleníti meg a bírói függetlenségnek a bíró azon kötelezettségével való összekapcsolása, hogy a törvényeket kell alkalmaznia, s hogy a törvényeket az Alaptörvény 28. cikke szerint kell értelmeznie." {*3402/2025. (XII.10.) AB határozat, Indokolás [127]}

[86] Amikor a törvényhozás valamely cselekményt - a társadalomra való veszélyessége okán -bűncselekménnyé nyilvánít, az esetben az adott cselekmény alkotmányos megítélését illetően, ezt a minősítést kell az alkotmányos vizsgálat kiindulópontjává tenni. E tekintetben a fenti alkotmánybírósági határozathoz fűzött párhuzamos véleménnyel egyetértek: *„A Büntető Törvénykönyv Különös Részében rögzített törvényi tényállások valójában már egy előzetes társadalmi mérlegelésen átesett döntés következményei, amit a jogalkotó elvégzett, a bűncselekményt létesítő fogalom, a társadalomra veszélyesség alapján. S mindennek az előtételezése, avagy céltételezése is egyértelmű, miszerint a Btk.-t „[a]z Országgyűlés az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak, továbbá az ország függetlenségének, területi épségének, gazdaságának, valamint a nemzeti vagyonnak a védelme érdekében, Magyarország nemzetközi jogi és európai uniós kötelezettségeinek figyelembe vételével, az állam kizárólagos büntető hatalmának érvényesítése céljából" alkotta (vö.: Btk. preambuluma).*

*Kétségtelen, hogy a büntetőjog az állam legmarkánsabb, legerősebb eszköze arra, hogy beavatkozzon polgárai életébe. És kétségtelen az is, hogy ezt nem a törvénysértő egyén védelme érdekében, hanem a sértett egyén védelme szolgálatában teszi, miáltal a társadalom védelmét, a társadalmi együttélés biztonságát és békéjét szolgálja.*

*Ezzel szemben pedig eleve fel sem merül annak alkotmányos kétsége, illetve igénye, hogy a megsértett egyén jogának védelme érdekében álló büntetőtörvény – ami az állam büntetőhatalma érvényesítésének közvetítője, illetve a kizárólag az államot megillető büntetőhatalom érvényesítésének közvetítője – az alkalmazása esetében csupán a terhelt mint a büntetőjogba ütköző magatartást elkövető egyén alapjogai vizsgálata útján, illetve révén válik alkotmányosan igazolhatóvá.*

*A büntetőtörvény az előzetes társadalmi mérlegelésen átesett válasz, s az előzetes mérlegelés tárgya – mind a büntető törvényi tényállások, mind pedig a büntetések esetében – értelemszerűen éppen az, hogy szükséges-e az elkövető egyéni alapjogaiba*

*nyilvánvalóan beavatkozást jelentő törvény, illetve szükséges-e a beavatkozás alapját biztosító törvény.*

*[…]*

*Valójában nem a perbírónak kell felismernie egy büntető törvényi tényállás, illetve alkalmazásának alkotmányos összefüggését, hanem a jogalkotónak, a perbíróra pedig az a feladat, s egyben kötelezettség hárul, hogy az adott ügyben alkalmazza a törvényt. Felismernie pedig azt kell, hogy adott ügyben – a vád keretei között – melyek azok a tények, amelyek a büntető és büntetőeljárási jogszabályok alkalmazásához jelentősek, s mindezt a valósághűség érdekében, illetve végett (vö.: Be. 163. §).”* {3402/2025. (XII.10.) AB határozat [62]-[67]}

[87] A jogalkalmazónak abból kell kiindulnia, hogy a bűncselekmény törvényi tényállásával egybevágó magatartás kívül esik az elkövető által ezzel szemben hivatkozott alapjog védelmi körén. Ehhez képest lehet jelentősége a büntetőjogban szabályozott társadalomra veszélyességnek, de leginkább az előbbihez kapcsolt és tételesen is szabályozott büntethetőséget/büntetendőséget kizáró és korlátozó okoknak, valamint a büntetés kiszabásánál mérlegelendő szempontoknak. Ezek az jogszabályi rendelkezések lehetnek azok, amelyek az elkövető magatartása mögött álló más alapjogok, vagy alkotmányos értékek mérlegelésének teret adnak. Ezen ütköző alapjogok és alkotmányos értékek mérlegelése elsődlegesen a jogalkotó felelőssége [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése]. Másodlagosan – kétséges esetben különösen – a bíró felelőssége is az, hogy a törvényi rendelkezések mögött lévő alkotmányos összefüggéseket felismerje és mérlegelje (Alaptörvény 28. cikk), és fellelje azokat a jogszabályi helyeket, amik a mérlegelésnek teret adnak. A törvényhozói mérlegelés jelenik meg például a rágalmazás törvényi tényállásának szabályozásában [Btk. 226.§ (3) bekezdés].

[88] Amikor az Alkotmánybíróság valamely bírósági döntés – legyen az akár egy jogegységi határozat – Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, az esetben szem előtt kell tartania azt, hogy mi is az alkotmányossági gondolkodás tárgya: a törvényhozó által alkotott jogszabály vagy az ezt alkalmazó, értelmező bírói döntés. Amennyiben az alaptörvény-ellenesség kételye a jogszabályra, vagy annak hiányosságára vezethető vissza, az esetben a büntetőtörvény helyénvalóságát kell vizsgálnia. Ellenkező esetben – ha a törvény a hibás, mégis a bírói döntést hibáztatják - előállhat az a helyzet, hogy egy alkotmánybírósági döntés valójában a törvény félretételére kötelezi a bírót, s arra, hogy a törvény helyett az Alkotmánybíróság által kialakított jogtételeket, un. teszteket alkalmazza.

[89] 3. Az Alkotmánybíróság rendeltetése - Az Alaptörvény 24.cikk (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének a legfőbb szerve. Az Alaptörvény (2) bekezdése hatalmazza fel arra az Alkotmánybíróságot, hogy az alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja a jogszabályok, a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját. A (3) bekezdés ad felhatalmazást arra, hogy az

alaptörvény-ellenes jogszabályt, bírói döntést megsemmisítse. Az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének az alapja. A (3) bekezdés az Alaptörvény értelmezésére ad iránymutatást: *„Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti Hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni."* Az Alaptörvény a Szabadság és Felelősség cím alatt rendelkezik az alapvető jogokról. Az alapvető jogok nevesítését megelőzően az I. cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy *„[a]z alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg."* Ugyanitt a versengő alapjogok és alkotmányos értékek mérlegelésére is mércét szab: *„Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható."* Ez a mérlegelési kötelezettség elsősorban a jogalkotóra vonatkozik. A bíróság a jog alkalmazása során ezeket a mérlegelési szempontokat a törvény keretei között tekintheti irányadónak, hiszen a bírónak a törvényeket, jogszabályokat kell alkalmaznia. Az Alaptörvény 28. cikke a következőket rendeli: *„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."* Ehhez kapcsolódik a Kúria különleges jogköre, amely szerint *„biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz."* [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése]

[90] A fenti rendelkezések adják azt az értelmezési keretet, amelyen belül az Alkotmánybíróság a hatáskörét gyakorolhatja. Az Alkotmánybíróság is állami szerv, ezért az Alkotmánybíróságra is vonatkozik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés második fordulata, mely szerint az alapvető jogok védelme az állam elsőrendű kötelessége. Ugyanakkor tisztában kell lenni azzal, hogy az Alkotmánybíróság nem egyszerűen az egyén alapvető jogi sérelmének orvoslására létrehozott bírói fórum, nem egy emberi jogi bíróság, hiszen az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint az egész Alaptörvény – beleértve ebbe az alkotmányos értékeket is – védelmének a legfőbb szerve. Ebből eredően az Alkotmánybíróságra az a kötelezettség hárul, hogy a versengő alapjogok és alkotmányos értékek egyensúlyának meghatározásakor, ne csupán az indítványozó által meghivatkozott alapjogra, annak mindenekfelett való érvényesülésére/érvényesítésére legyen tekintettel, hanem az adott jogszabály, a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját – a teljesség igényével – vizsgálja meg. Az alapjog korlátozottságát illetően az I. cikk (3) bekezdése szerint kell mérlegelnie.

Ahogyan az Alkotmánybíróság első elnöke megfogalmazta: *„a különböző szabadságok egymást korlátozzák, a rend pedig a szabadságot”*.

[91] 4. Az elutasító álláspontom elsődlegesen a büntetőhatalom, valamint az Alkotmánybíróság rendeltetésének eltérő megközelítésére vezethető vissza. Másodlagosan a Határozat indokolásában - az előbbiekre való tekintet nélkül - végig vitt gondolatmenet elemeinek tartalmi hiányosságára vezethető vissza. Hangsúlyozom, hogy a jogalkalmazónak is lehetősége, sőt felelőssége az előtte lévő ügyben az alapjogok, alkotmányos értékek közötti összeütközés mérlegelése. Ez a mérlegelés azonban csak a törvényi tényállás keretei között történhet meg. A Határozat azonban olyan mérlegelést kér számon a bírói jogértelmezésen, amely valójában már a jogalkotói mérlegelés – azaz a törvényi tényállást megszövegező törvényhozás – hatáskörébe tartozna.

[92] 4.1. A törvényi tényállás - A Btk. XXXVI. Fejezete rendelkezik a vagyon elleni bűncselekményekről. A törvény itt szabályozza a rongálás törvényi tényállását. A Btk.371.§ (1) bekezdése szerint *„[a]ki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.”* A (2) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint *„[a] büntetés vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztés, ha a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt okozó rongálást falfirka elhelyezésével követi el.”* A „falfirka” értelmezésére a (7) bekezdés a következő meghatározást adja: *„festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges.”* A jelen Határozatra vonatkoztathatóan azt szükséges itt kiemelni, hogy a törvényhozó ezzel a tényállással a tulajdonhoz való alapjog védelmét célozza. Másrészt meg kell említeni azt is, hogy a – tettalapú - törvényi tényállás nem tulajdonít annak jelentőséget, hogy a rongáló motivációjában a közéleti kérdésben való véleménynyilvánításnak is szerepe volna. Ugyanakkor annak a bűncselekménnyé minősítés és annak súlyát illetően már jelentőséget tulajdonít, hogy mi a vagyon elleni erőszaknak a tárgya pl. védett kulturális javak körébe tartozó tárgy, műemlék, régészeti lelőhely, régészeti lelet vagy külföldi védelemben részesített kulturális elem. Ehhez hasonló mérlegelés alapján – azaz a társadalomra veszélyességet értékelve – emelte be a bűncselekmény tényállásába azt az esetet, amikor a falfirka (graffiti) felfestésével keletkezik kár, és a kár a szabálysértési értékhatárt sem meghaladó. Ennek a bűncselkeménnyé nyilvánítása mögött a mások tulajdonára, az utcaképre tekintet nélküli, társadalomra veszélyes magatartás visszatartásának törvényhozói szándéka állt.

[93] 4.2. A JEH - A Btk.371.§ (2) bekezdés b) pont ba) alpontjával kapcsolatban a Legfőbb Ügyész kezdeményezte a jogegységi eljárást. A kérdése az elkövetési tárgy és a rongálással okozott kár fogalmának mikénti értelmezésére irányult. A kezdeményezés több olyan bírósági határozatot is megjelölt, amelyekben a falfirka és a kár fogalmát

eltérően határozták meg. A JEH ezeknek a törvényi tényállási elemeknek a fogalmát egyértelműsíti a rendelkező részében és az indokolásában. A kezdeményezésben feltett két kérdést a JEH 2. és 4. pontja válaszolja meg:

[94] *„2. A falfirka elhelyezésével elkövetett rongálás tényállásszerű, ha az elkövető az elkövetési tárgy, így bármely köz- vagy magántulajdoban lévő idegen vagyontárgy – azaz pénzben kifejezhető értékű ingó vagy ingatlan dolog – felületén, a tulajdonos vagy vagyonkezelésre jogosult engedélye nélkül hoz létre változtatást, így például jelet, ábrát vagy feliratot helyez el [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont ba) alpont].”*

[95] *„4. A firkálással, felfestéssel (lefestés), szennyezéssel (leöntés) elkövetett felületmegváltoztatás, a vagyontárgy állapotának megváltoztatása is állagsérelem, így a dologrongálás fogalma alá tartozik, mert megváltoztatja az eredeti felület megjelenését, és az eredeti állapot helyreállítása csak anyagi ráfordítás árán lehetséges. Ebben az esetben az eredeti állapot helyreállításának költsége a rongálással okozott kár [Btk. 371. § (1) bekezdés, (7) bekezdés, 459. § (1) bekezdés 16. pont.].”* A JEH 1. és 3. pontja a fogalmak érthetőségét támogatja meg azzal, hogy a törvényi tényállás rendeltetését és tartalmát is értelmezi, a tekintetben, hogy ez a tényállás egy tettalapú tényállás: *„1. A falfirkán értendő felületbevonat elhelyezése alapvetően a támadott idegen vagyontárgy külső megjelenésének háborítatlanságához fűződő érdek védelme szempontjából képez büntetendő magatartást.”*

[96] *„3. A falfirka elhelyezése nem önálló elkövetési magatartás, hanem az elkövetés olyan módja, amelyet a törvény minősített esetként szabályoz, és amelynek a rongálás – egyébként a károkozás mértékéhez igazodó – minősítése kapcsán tulajdonít jelentőséget.*

[97] *A falfirka esetében közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet.”*

[98] Egyetértek Dr Szomora Zsolt párhuzamos véleményében foglaltakkal: *„A rendelkező részben a Kúria – az Alkotmánybíróság hatáskörének tiszteletbentartásával – nem foglal állást in abstacto alapjogi mérlegelési kérdésben, hanem a rongálás jogi tárgyát és a tényállás elemeit értelmezi*."

[99] 4.3. Az indítvány – Az Indítvány egyrészt azt állítja, hogy a falfirka fogalmának és a kárnak az állagsérelemmel összefüggő értelmezése az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésébe, a XXVIII. cikk (4) bekezdésébe ütközik. Másrészt azt állítja, hogy a JEH sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését azzal, hogy a tényállásszerűség tekintetében a tulajdonhoz való jogot előre valóbbnak tartja, mint a véleménynyilvánítást, s ebben a tekintetben kizárja a bíró számára az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti mérlegelést. Az indítvány ezen része azzal az igénnyel lép fel, hogy a bíró tegye félre a Btk-t, a tényállásnak megfeleltethető tettet ne minősítse a Btk. 371.§ (2) bekezdés b) pont ba) alpontja és (7) bekezdése szerint. Ezen álláspont csak úgy érthető, ahogy egy alkotmánybírósági határozat – a különvéleményekben,

párhuzamos véleményekben vitatott - obiter dictum megjegyzése így fogalmazott meg: *„amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának a körébe esik), eleve kizárja annak társadalomra veszélyességét."* {1/2019. (II.13.) AB határozat, Indokolás [44]}

[100] 4.4. A Határozat – A Határozat kizárólag az indítvány második felvetésével foglalkozik. Azt tekinti alkotmányos kérdésnek, hogy *„a JEH összhangban áll-e az Indokolás IV/2-3. pontjaiban összefoglalt alkotmánybírósági gyakorlattal*" és fennáll-e az indítványban állított alaptörvény-ellenesség, mely szerint a JEH *„kizárja a bíróságok alapjogi mérlegelési lehetőségét, feltétlen elsőbbséget adva a tulajdonhoz való jognak a véleménynyilvánítás szabadságával szemben."* (Indokolás IV. rész 4. pont első bekezdése)

[101] A Határozat kizárólag a JEH 3. pontját és a hozzákapcsolt indokolás egy részét teszi vizsgálata tárgyává. Ezt és az alaptörvény-ellenességre vonatkozó megállapítását a következőképpen fogalmazza meg: *„ … a JEH rendelkező részének 3. pontja értelmében tehát egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége. A JEH emellett kifejezetten utal arra is, hogy az idegen vagyontárgy megrongálásával kárt okozni szükségképpen mások jogát sértő, ezért társadalomra veszélyes tevékenység. A Kúria egyértelművé tette továbbá azt az értelmezését is, hogy a rongálás ezen elkövetési módja minden körülmények között tilalmazott magatartás, és a véleménynyilvánítás gyakorlásának törvényi korlátja."* A Határozat ennek alapján arra jut, hogy

[102] *„ … a JEH hivatkozott megállapításai ellentétesek az Alkotmánybíróság gyakorlatával, tehát azzal, hogy egy falfirka tartalma – kommunikációs üzenete – releváns lehet annak meghatározásában, hogy adott esetben az állagsérelemmel járó cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának az Alaptörvény által védett védelmi körébe tartozik-e."*

[103] *„… annak következtében, hogy a JEH rendelkező részének 3. pontja ab ovo zárja ki, hogy a büntetőügyekben eljáró bíróságok a falfirka elhelyezésével megvalósult rongálás esetén vizsgálhassák: az ábrázolás annak tartalmára, mibenlétére vagy céljára tekintettel hordoz-e kommunikációs üzenetet, egyúttal kizárja azt is, hogy a bíróságok az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján esetlegesen felmerült alapjogi szempontokat mérlegelhessék. A bíróságok számára tehát a JEH mérlegelést nem engedő módon kizárja, hogy egy falfirkával közvetített kommunikációs üzenetet a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe lehessen vonni."*

[104] 5. A Határozat ténylegesen nem idézi, és nem ismétli meg a korábbi alkotmánybírósági határozatokban obiter dictumként megjelent tételmondatot. Mégis, tartalmilag az üzenete az, hogy amikor a véleménynyilvánításra való hivatkozás/arra utaló körülmény felmerül, akkor bíró tegye félre a Btk. különös részi rendelkezését: *„amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog*

*gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége"*. Ez a tételmondat a véleménynyilvánítás szabadsága, mint igazság előtt széles utat nyit, nem törődve azzal, hogy az úton való haladása milyen pusztítással járhat a személyek vagy dolgok épségére. Ha ezt általános tételmondatnak tekintjük, az nemcsupán a rongálás bűncselekménye alóli mentességnél, hanem minden egyéb személy és dolog elleni erőszaknál kezdőponti dilemmává válik. Ez a szemlélet az elkövetőkben azt a tévhitet táplálhatja, hogy a véleményük kifejtése erőszakos úton is lehetséges (pl. Charlie Kirk elleni merénylet, antifás támadások, közüzemek rombolása, tömeges fosztogatás, gyújtogatás), s hogy jogkövetkezménnyel nem kell számolniuk. De ez a szemlélet a jogalkalmazókat (pl. rendőr, ügyész, bíró) is elbizonytalaníthatja, akik közül legalábbis a rendőrnek a tettlegesség észlelésekor azonnal intézkednie kellene. De elbizonytalaníthatja a polgárt is, aki akárcsak szóval fellépne a dolog vagy személy elleni erőszakkal szemben, s a tettleges fellépése (Btk.21.§) aligha volna jogos védelemnek minősíthető.

[105] A Határozat nem ad meggyőző magyarázatot arra, hogy miért kerít sort a teljes JEH megsemmisítésére, holott annak kizárólag a 3. rendelkezéséhez kapcsolható indokolásával foglalkozik. Megsemmisíti azonban a ténylegesen nem vizsgált azon értelmező rendelkezéseket is, amelyek a tényállás jogi tárgyával, a falfirka és a kár fogalmi meghatározásával foglalkoznak, holott a Legfőbb Ügyész által bemutatott eltérő ítélkezési gyakorlat a törvényi tényállás ezen elemeit illetően merült fel.

[106] Azért tűnik zárt és logikus gondolatmenetnek a Határozat érvelése, mert minden olyan versengő alapjogot, alkotmányos értéket figyelmen kívül hagy, amely a véleménynyilvánítás szabadságát egyensúlyi helyzetbe hozhatná. Az érvelés lényegi alapját a véleménynyilvánítással kapcsolatos alkotmánybírósági és EJEB gyakorlatban határozza meg. Ezek valóban fontos alapvetések, de önmagukban nem elégségesek, és nem is feltétlenül hivatkozhatók úgy, ahogyan ez az Indokolásban történik.

[107] 5.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata - A Határozatban felidézett 17/2020. (VII.17.) AB határozat elutasította a Kúria végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt. A Kúria Bfv.1408/2018/10. számú végzésével hatályában fenntartotta a törvényszék büntetést kiszabó ítéletét. A terheltek nyilvános helyen elhelyezett óriásplakátotokat festettek le, amellyel 137.655 forint kárt okoztak. Az elsőfokú bíróság rongálás vétségében [Btk.371.§ (1) bekezdés a) pont] bűnösnek mondta ki a terhelteket és mindkettőjüket egy év próbára bocsátotta. A másodfokú bíróság annyiban változtatta meg az ítéletet, hogy az alkalmazott intézkedést mindkét terhelt esetében megrovásra enyhítette. Az ítélettel szemben a Legfőbb Ügyészség a vádlottak javára terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, arra hivatkozva, hogy „*a terheltek terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény, mivel magatartásuk a véleménynyilvánítás szabadságából fakadóan nem veszélyes a társadalomra, így a bűncselekmény Btk. 4.§ (1) bekezdésében meghatározott egyik fogalmi eleme hiányzik.*"

A Kúria ezzel szemben azt állapította meg, hogy nem sértett törvényt a bíróság, amikor a terheltek bűnösségét a felrótt cselekmény miatt megállapította. A Kúria – a korábbi bírói gyakorlatot felidézve – vizsgálta a rongálás tényállási elemeinek megvalósultságát. Érvelése szerint: *„A véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjog gyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat."* (Indokolás [31]) *„A büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége, amely az elkövetkők számára kétségtelenül idegen vagyontárgy károkozással járó megváltoztatását valósította meg. Idegen vagyontárgy megrongálásával kárt okozni pedig szükségképpen mások jogát sértő, ezért a Btk. 4.§ (2) bekezdése szerint társadalomra veszélyesség hivatkozásnak ezért nincs helye. A terhelteknek felrótt magatartás, a rongálásban részvétel jogellenes és társadalomra veszélyes. cselekményük büntetendőségének, valamint büntethetőségüknek a törvényi feltételei hiánytalanok. Ezért a bűnösségükre vont következtetés, a felrótt cselekmény jogi minősítése és az alkalmazott intézkedés is törvényes."* (Indokolás [34]-[35])

[108] A 17/2020. (VII.17.) AB határozathoz fűzött egyik párhuzamos vélemény a következőket írta: *„3. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata körében ebben a döntésében is megerősítette azt a korábbi értelmezést, amely szerint: „amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége". Ezzel a megállapítással – amint azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben is kifejtettem – nem értek egyet.*

*Azon tényből, hogy valamely magatartás a véleményszabadság – vagy akár bármely más alapjog – védelmi körébe esik, nem következhet szükségszerűen a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés. A védelmi kör azonosítása, álláspontom szerint csupán azt jelöli ki, hogy az Alkotmánybíróságnak az érintett alapjogi tesztet mely alapjog vonatkozásában kell lefolytatnia. A véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott követelményeket a bíróságok a törvényi tényállás elemeinek a vizsgálata keretében tudják érvényre juttatni. A véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának a ténye önmagában nem mentesíti, nem mentesítheti az eljárás alá vont személyt a büntetőjogi felelősség megállapítása alól. Ilyen követelményt az Alkotmánybíróság sem fogalmazhat meg. Arra adhat legfeljebb iránymutatást, hogy mely törvényi tényállási elem az, amelynek keretében a véleménynyilvánításhoz való jog szempontjai vizsgálhatók, valamint arra, hogy melyek ezen vizsgálat elfogadható, az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban álló eredményei.*

*A konkrét esetben a Kúria döntéséből is megállapítható, hogy a társadalomra veszélyesség fogalmát az alkotmányossági szempontokat szem előtt tartva a bíróságok értékelni tudják."* (Indokolás [49]-[52])

[109] A Határozatban felidézett négy alkotmánybírósági döntés – egy kivétellel – mindegyike elutasította a szabálysértés, illetve bűncselekmény elkövetését megállapító bírói döntéssel szemben előterjesztett panaszokat. Az egy kivétel a 14/2019. (IV.17.) AB határozat volt, amely megsemmisítette a bírói döntést. Itt azonban nem is a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog kollíziója merült fel, hiszen egy köztisztaság elleni szabálysértés [Szabstv.196.§ (1) bek. a) pont] volt az alapügy tárgya. Az 1/2019. (II.13.) AB határozat alapügyében a garázdaság (Szabstv. 170.§) elkövetése volt a bírói döntés tárgya. A tulajdonhoz való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának ütközése ténylegesen csak a 17/2020 (VII.17.) (VII.17.) AB határozatban, valamint a 3001/2024. (I.12.) AB határozatban merülhetett fel. Kétségtelen, hogy a határozatok érvelése gyakorlatilag nem foglalkozott azzal, hogy az ügyek a Btk., illetve a Szabstv. szerinti tényállásokból eredőek voltak, nem foglalkozott azzal sem, hogy a bírónak a törvényt kell alkalmaznia, s hogy a törvényi tényállások eleve a tulajdon védelmét [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés] célozták. Ezt a hiányosságot a párhuzamos vélemények rendre szóvá tették pl. *„Így tehát „amennyiben egy cselekmény beleillik valamely szabálysértés vagy bűncselekmény törvényi tényállásába, (még ha ezt a véleménynyilvánítás alapjogára hivatkozva valósítja is meg) az elkövető kizárólag a Szabs. tv., illetve Btk. rendelkezései alapján mentesülhet a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősség alól. Amennyiben tehát egy (akár verbális, akár tettleges) cselekmény szabálysértést vagy bűncselekményt valósít meg és a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősségre vonás egyik akadálya sem merül fel, a cselekményt megvalósító személy nem a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát gyakorolja." {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [98]}*

[110] *A fent említetteket ezen ügyre vetítve tehát nem értek egyet a határozat azon kijelentésével, hogy „a védett véleménynyilvánítás akkor sem büntethető, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimerítette" (Indokolás [21])"* {17/2020. (VII.17.) AB határozat, Indokolás [68]-[69]

[111] Miután a Határozatban felidézett releváns alkotmánybírósági döntések az alkotmányjogi panaszok elutasításáról rendelkeztek (amellyel a testületi többség rendre egyetértett), a mai napig tisztázatlan az, hogy a bíró hogyan tehet eleget az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak, amikor a büntetőtörvénykönyvet kell alkalmaznia és értelmeznie. Lényeges azonban itt kiemelni azt, hogy a bíróságok valamennyi ügyben a legenyhébb intézkedésről rendelkeztek (megrovás, figyelmeztetés). A bíróságok a büntetés kiszabásakor minden esetben értékelték azt, hogy az elkövető egyik motivációja a közéleti kérdésben való véleménynyilvánítás volt. Ilyen módon az alapjogi ütközés a vizsgált bírói döntésekben értékelésre került.

[112] 5.2. Az EJEB gyakorlata – A Határozatban hivatkozott nyolc EJEB döntés mindegyikében hivatkozás történt az EJEE 10. cikkére. A döntésekből öt darab azonban a jelen ügyet illetően semmiféle többlet információval nem szolgál, nincs is

relevanciájuk, hiszen azok nem valamely tulajdon elleni bűncselekményekből eredők voltak:

[113] *Handyside kontra Egyesült Királyság* [(5493/72), 1976. december 7.] – erkölcsrendészeti okokból egy londoni kiadó könyveit foglalták le, és szabtak ki pénzbírságot a kiadóval szemben;

[114] *Dichand és mások kontra Ausztria* ([29271/95), 2002. február 26.]- rágalmazás miatt indult eljárás egy újságíróval szemben;

[115] *Cholakov kontra Bulgária* [(20147/06), 2013. október 1.] – garázdaság (huliganizmus) miatt indult eljárás, mert az illető nyilvános helyen egy fémoszlophoz kötötte magát és onnan kiabált;

[116] *Ibrahimov és Mammadov kontra Azerbajdzsán* [(63571/16), 2020. február 13.] – a kérelmezőkkel szemben kábítószerrel visszaélés miatt indult eljárás, és alapvetően a büntetőeljárásban elszenvedett kínzást stb. sérelmezték. A 10. cikk annyiban volt érintett, hogy az eljárásban igazolást nyert, hogy a tortúrák kiváltó oka egy politikai véleménynyilvánításuk volt;

[117] *Oberschlick kontra Ausztria [(11662/85)*, 1991. május 23.] – rágalmazás miatt indult eljárásról volt szó.

[118] A *Murat Vural kontra Törökország* [(9540/07), 2014. október 21.] ügyben a kérelmezőre az Atatürk emlékének tiszteletére vonatkozó törvény alapján több mint 13 év szabadságra vesztésre ítéltek. A kérelmező több Attatürk szobrot öntött le festékkel, az oktatási minisztériummal szembeni tiltakozásként. A kérelmező azt panaszolta, hogy súlyosan és aránytalanul büntették, így sérült a véleménynyilvánításhoz való joga. Az EJEB abban állapította meg az egyezménysértést, hogy az EJEE 10. cikk szerinti jog viszonylatában a kiszabott büntetés jellege és súlyossága aránytalan volt. A két bolgár ügy, annyiban hasonlók, hogy emlékművekhez kapcsolódó cselekményekről volt szó. Mindkét ügyben garázdaság (huliganizmus) miatt indultak az eljárások. Az egyikben, a *Handzhiyski kontra Bulgária* (10783/14) ügyben a kérelmező egy köztéri szoborra – a szobor állagának sérelme nélkül - Mikulás jelmezt rakott (pl. Mikulás sapka). A kérelmezőt pénzbírság megfizetésére kötelezték. Az EJEB az EJEE 10. cikkének sérelmét állapította meg azzal, hogy a kérelmező szólásszabadsághoz való jogába való beavatkozás – a kisebb huliganizmus bűnösségének megállapítása és az ebből eredő pénzbírság – nem volt „szükséges egy demokratikus társadalomban", függetlenül a nemzeti hatóságok e területen élvezett mérlegelési jogkörétől. A másik ügyben, a *Genov és Sarbinska kontra Bulgária* (52358/15) ügyben a kérelmezők egy partizán emlékműre feliratokat festettek, és emiatt pénzbírságot szabtak ki rájuk. Az EJEB az utóbbi ügyben úgy ítélte meg, hogy a cselekmény nem volt vulgáris vagy indokolatlanul sértő, cselekedetük nem is okozott súlyos vagy visszafordíthatatlan kárt ezért a bűnösségük megállapítása és a büntetésük nem bizonyult egy demokratikus társadalomban szükséges beavatkozásnak a szólásszabadság jogába.

[119] A Határozat valójában adós marad azzal, hogy az EJEB döntések felsorolása, részleges ismertetése milyen többlettel járul hozzá a véleménynyilvánítás tartalmának és mércéjének a meghatározásához. A magyar jogban kezdetektől – de legalábbis az 1989-es alkotmánymódosítások után - létező alkotmányos értelmezés, hogy véleménynyilvánítás egy alapvető jog, hogy a véleménynyilvánítás nemcsak szóval, hanem cselekedettel is történhet, hogy a védelmi köre elsődlegesen közügyekkel kapcsolatos véleménynyilvánításokat védi, hogy a véleménynyilvánítás más alapjogokkal és alkotmányos értékekkel versengő helyzetbe kerülhet, s ilyenkor a korlátozottságát a szükségesség és arányosság mércéjével kell mérni. Megjegyzem az EJEB határozataiból kiemelt azon megállapítás, hogy „egy emlékmű társadalmi jelentősége, az általa szimbolizált értékek vagy eszmék, valamint az adott közösségben élvezett tisztelet mértéke szintén fontos szempont lehet", némileg ellentmond annak a magyar alkotmányos tételmondatnak, hogy a véleménynyilvánítás az értéktartalmára tekintet nélkül védendő.

[120] Az bizonyos, hogy az EJEB döntések nem arról szóltak, hogy a politikai véleménynyilvánítás szabadsága automatikus mentességet biztosítana az idegen tulajdon megrongálásának büntetőjogi következményei alól. Az is bizonyos, hogy az EJEB döntései nem szolgálhatnak alapjául annak, hogy a JEH-et az Alkotmánybíróság megsemmisítse. A megsemmisítésnek csak az szolgálhat alapjául, ha az adott jogszabály, bírósági döntés – ideértve a jogegységi határozatot is – alaptörvény-ellenes.

[121] 6. A büntetőhatalom, a büntető törvényhozás, és a Btk. rendelkezései alapján csak egyetérteni lehet a JEH megállapításával (indokolás [46], mely szerint „[*A] véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat, a véleménynyilvánítás pedig erőszakos magatartással, erőszakkal – nyilvánvalóan – nem gyakorolható [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés; Btk. 15. §; 20. §]*. Ezt a következőképpen magyarázza (Indokolás [47]-[50]: „*Az indítványozó által megjelölt kérdések megválaszolása kapcsán ez a következőket jelenti.*

[122] *A Btk. 371. § (1) bekezdésében írt rongálás törvényi tényállása a tulajdont, annak állagát és értékét védi. Elkövetési tárgya az idegen, értékkel bíró vagyontárgy, amely ingó és ingatlan dolog egyaránt lehet.*

[123] *A rongálás törvényi tényállásában a Btk. közvetetten az Alaptörvény XIII. cikke intézményvédelmi oldalának szerez érvényt. „Az intézményvédelem alakítása során a tulajdoni formáktól, a tulajdon tárgyától és funkciójától is függően az állam által igénybe vehető tulajdonvédelmi eszközök eltérőek lehetnek. A tulajdonhoz való jog intézményvédelmi oldala (azaz a tulajdon tárgyának állagvédelme) legitim cél alapjog korlátozásához." {17/2020. (VII. 20.) AB határozat Indokolás [33]–[34]} Az Alaptörvény a véleménynyilvánítás szabadságát, azaz valamilyen gondolat megfogalmazását és megosztását megjelenési formájára tekintet nélkül védi. Az Alaptörvényből nem*

*következik, hogy ne lehetne korlátozni a véleménynyilvánítás szabadságát olyan esetekben, amikor a „tettleges véleménynyilvánítás" útján valamely dolog megrongálódik. {17/2020. (VII. 20.) AB határozat Indokolás [34]}"*

[124] A Határozat azt helyesen ismeri fel, hogy a JEH elzárkózik attól, hogy az erőszakos magatartással, erőszakkal való véleménynyilvánítást - a büntetőjogi tényállással szemben – a véleménynyilvánítás védelmi körébe vonja. A JEH ugyan nem mondja ki, de tartalmilag azt is üzeni, hogy a bíróság – a törvényhozó különös részi rendelkezésével szemben – a dolog elleni erőszakról nem mondhatja ki, hogy az nem veszélyes a társadalomra. Ez azonban csak a Btk. 4. § (1) bekezdés szerinti társadalomra veszélyesség bíró általi kizárását jelenti. A JEH ebben a körben a következőket fejti ki (Indokolás [51]-[55]: *„A cselekmény tényállásszerűsége ellenében pedig csak olyan körülmények zárhatják ki a társadalomra veszélyességet (jogellenességet), melyek folytán az elkövető magatartása a társadalom számára hasznos, de legalább tűrt.*

[125] *E körbe tartozhat valamely alapjog gyakorlása, kiváltképp és időtlenül ilyen az élethez való jog, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága [Alkotmány 54. § (1) bekezdés, 61. § (1) bekezdés; Alaptörvény II. cikk, IX. cikk].*

[126] *Ez azonban erőszakos magatartás csak akkor lehet, ha közvetlen jogtalan támadást, illetve annak közvetlen fenyegető veszélyét hárítja el, vagy közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből ment (Btk. 29. §, 30. §, 24/2012. Büntető Elvi Döntés).*

[127] *A véleménynyilvánítás pedig erőszakos magatartással, erőszakkal – nyilvánvalóan – nem gyakorolható.*

[128] *Mindez összhangban áll azzal, hogy a Btk. bárminemű motivációtól, indítéktól és célzattól függetlenül büntetni rendeli az erőszak kifejtését, ami, ha testi épség elleni, akkor a testi sértés, ha dolog elleni, akkor a rongálás bűncselekményét valósítja meg (Btk. 170. §, 324. §). Mindemellett a jogosnak vélt igény erőszakkal érvényesítése is bűncselekmény (Btk. 273. §)."*

[129] A fentiekből látható, hogy – a Határozat megállapításával szemben - a JEH igenis felhoz olyan körülményeket, amikor a büntethetőség/a büntetendőség kizárható.

[130] A korábbi alkotmánybírósági határozatokban utalás szintjén megjelenített Btk. 4.§-a az alaki és anyagi jogelleneség mibenlétét juttatja kifejezésre. Utóbbit illetően annak van jelentősége, hogy a Btk. azt a cselekményt (tevékenységet, mulasztást) nyilvánítja bűncselekménnyé, amely veszélyes a társadalomra, azaz *„mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti"*. A joggyakorlatban és a jogirodalomban is vitatott, hogy e rendelkezés közvetlenül alkalmazható-e a bíró által. Vajon lehetséges-e, hogy a bíró a Btk 4.§-a alapján – annak ellenére, hogy a törvényi tényállás a cselekményt illetően megvalósult - megállapítsa a bűncselekmény hiányát (ezt a jogirodalom bírói kegyelemként is jellemzi). Kétségtelen, hogy az ítélkezési gyakorlatban előfordulnak olyan döntések, amelyek a vádlott felmentésénél a Btk 4.§-áig nyúlnak vissza, mégis –

tiszteletben tartva azt, hogy a bűncselekmény törvényi tényállása szerinti magatartás társadalmi veszélyességét elsődlegesen a törvényhozás határozza meg – a társadalomra veszélyességet a kifejezetten erre szabott büntethetőség/büntetendőség alól mentesítő Btk. 15.§-a, vagy a büntetéskiszabásról rendelkező Btk. 80.§-a körében értékelik. Azt viszont éppen az Alkotmánybírósági gyakorlat igazolja vissza, hogy a rongálás miatti büntetés kiszabás körében a véleménynyilvánítást enyhítő körülményként értékelték a bíróságok.

[131] Visszatérve a büntetőjog rendeltetéséhez érdemes felidézni Király Tibor akadémiai székfoglalójának nyitó gondolatát: *„El tudunk-e képzelni ma olyan társadalmat, amelyben nincs bűntett, nincs büntetés, nincs büntetőjog? – Ilyennek tartották az aranykort, amikor az emberek önként, kényszerítő törvények nélkül, a jót és igazat cselekedték, félelem és büntetés nélkül éltek. Ha ilyen állapotot el lehetne érni, ha a társadalom, az állam találna módszereket, amelyekkel elejét venné minden bűncselekménynek, akkor a büntetőjogot, mint szégyellnivalót , a történelem lomtárába hajítaná. De ilyen állapot nincs, ilyen módszert nem találtak fel – és fennmarad a büntetőjog és mindaz a hatalom, mindazok a dologi berendezések, amelyek hozzá kapcsolódnak."*

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Handó Tünde s. k.,*

alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila* alkotmánybíró különvéleménye

[132] Nem értettem egyet a JEH megsemmisítésével, ezért nemmel szavaztam.

[133] I. Mindenekelőtt utalok arra, hogy álláspontom szerint az alkotmányos büntetőjogi jogalkalmazással összhangban áll, amikor a Kúria a való élethez igazodva az ún. „törvénymagyarázó szokásjog" eszközével él, amelynek modernkori változata a jelen ügyben vizsgált JEH is. Ezen kúriai szerepfelfogásnak történelmi hagyományai vannak Magyarországon.

[134] A szokásjog általában olyan nem állami jogalkotás útján keletkezett normák összessége, amelyet egy közösség kötelező jognak ismer el. Klasszikus megfogalmazás szerint „a szokás a törvények legjobb magyarázója" (*optima enim est legum interpres consuetudo*), vagyis a tényleges joggyakorlat adja meg a törvény konkrét tartalmát.

[135] A magyar jogtörténeti irodalom Werbőczy Tripartituma nyomán háromféle szokásjogi „erőt" különít el: törvénymagyarázó, törvénypótló és törvényrontó szokásjogot (Hk. Prologus 11., 3, 4, 5. §-ok, 13. 2. §, 10. 1. §., Titulus 13. 20. §).

[136] A törvénymagyarázó szokásjog nem pótolja a hiányzó szabályt (mint a törvénypótló), és nem írja felül az írott normát (mint a törvényrontó), hanem a már meglévő törvény pontos, gyakorlati jelentését rögzíti. A törvénymagyarázó szokásjog akkor keletkezik, ha a törvény több lehetséges értelmezése közül a szokásjog által kialakított vált általánossá.

[137] A XIX. század végén a szokásjog szerepe a büntető jogtudományban a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege elvek* uralkodóvá válásával visszaszorult. A bűntettekről és vétségekről szóló 1878. évi V. törvénycikk, az ún. Csemegi-kódex 1. §-a szerint „[b]űntettet vagy vétséget csak azon cselekmény képez, melyet a törvény annak nyilvánit". Továbbá „[b]űntett vagy vétség miatt senki sem büntethető más büntetéssel, mint a melyet arra, elkövetése előtt, a törvény megállapitott". Ugyanakkor a bírói ítélkezésben a *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege elvek* térnyerése csak a törvényrontó és a törvénypótló szokásjog visszaszorulását eredményezte, az ún. törvénymagyarázó szokásjog tovább élt a Magyar Királyi Kúria büntetőjogi gyakorlatában. Ennek eklatáns példája a XIX. században az elektromos áram „lopásként" való minősítése.

[138] Következésképpen a Kúria JEH megalkotásával nem a büntethetőség körét tágította, hanem a törvényi tilalom tartalmát konkretizálta, kizárva, hogy a tulajdon büntetőjogi védelmét a rongálás tárgyának vagy módjának formális megkülönböztetésével ki lehessen üresíteni.

[139] II. Álláspontom szerint a JEH az Alaptörvény IX. cikkével és annak alkotmánybírósági gyakorlatával az alábbi okok miatt is összhangban állt:

[140] 1. A legkézenfekvőbb érv az, hogy a JEH indokolása nem vonja ki magát az alkotmánybírósági gyakorlat alól, hanem kifejezetten arra épül: az indokolás [35]–[45] bekezdése részletesen ismerteti a 3322/2019. (XI. 26.) AB határozatot, az 1/2019. (II. 13.) AB határozatot, a 14/2019. (IV. 17.) AB határozatot és a 17/2020. (VII. 17.) AB határozatot, és a JEH maga idézi a 3/2016. (VII. 18.) AB határozat fair balance-tesztjét ([43]–[45]). A JEH nem állítja, hogy a falfirka kívül eshetne a IX. cikk védelmi körén – ellenkezőleg, az [50] bekezdésben kimondja: „Az Alaptörvény a véleménynyilvánítás szabadságát, azaz valamilyen gondolat megfogalmazását és megosztását megjelenési formájára tekintet nélkül védi", és elfogadja, hogy a falfirka közölhet üzenetet. A JEH tehát nem a védelmi kör megnyitásán, hanem a kollízió feloldásának eredményén változtat.

[141] 2. A JEH rendelkező részének 3. pontja („közömbös a vagyontárgyra felvitt ábrázolás tartalma, mibenléte, célja, önmagában a vagyontárgy felületén való elhelyezés ténye képez minősített esetet") szó szerint a Btk. 371. § (7) bekezdéséből következik, amely a falfirkát objektív ismérvekkel – a felületképző anyaggal létrehozott, a rendeltetésszerű használathoz nem szükséges bevonatként – határozza meg, az indokolás [71] bekezdése pedig erre az értelmező rendelkezésre hivatkozva mondja ki

a tartalmi közömbösséget. A JEH tehát nem teremtette meg a tartalmi közömbösséget, hanem a törvény már meglévő, tartalomsemleges fogalmát alkalmazza. A JEH indokolása éppen erre a torzulásra épült: a Btk. minősített esete a rongálás egyébként a károkozás mértékéhez igazodó minősítése kapcsán tulajdonít jelentőséget az elkövetési módnak ([64]), vagyis a törvény maga teszi a felületbevonat tényét – és nem az ábrázolás üzenetét – a minősítés alapjává. Egy tartalomsemleges tényállás alkotmányos bírálata a JEH ellen irányuló kifogás útján tehát valójában a törvény fogalmára vonatkozik, nem a jogegységi értelmezésre.

[142] 3. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából álláspontom szerint az következik, hogy a politikai vagy művészi közlési cél önmagában nem alapoz meg mentességet az idegen tulajdon sérelmét okozó jogkövetkezmények alól, így a JEH létjogosultságának legerősebb támasza valójában az Alkotmánybíróság gyakorlata. Példának okáért:
1/2019. (II. 13.) AB határozat értelmében „csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja {Indokolás [38]}." A JEH ezt a tételt [39] bekezdésben szó szerint idézi.
3132/2018. (IV. 19.) AB határozat szerint a vitában nem érintett tulajdonos jogát sértő közlési forma nem keletkeztet nagyobb tűréshatárt, és a tulajdon a közlés külső megjelenítési formáját érintő korlát {Indokolás [38]-[42]}.
17/2020. (VII. 17.) AB határozat alapján a rongálás az Alaptörvény XIII. cikkének intézményvédelmi oldalát érvényesíti; a plakátrongálás csak „kivételes esetben" korlátozhatja a plakátgazda jogát {Indokolás [33]-[35]}.

[143] Következésképpen a JEH ebben az értelemben nem a gyakorlatot váltotta fel, hanem annak tipikus kimenetét rögzítette.

[144] 4. Ezen túlmenően a JEH rendelkező részének 3. pontja csak a tartalmi kritériumot zárja ki, nem az objektíve vizsgálható körülményeket. A bíróságok a JEH mellett is megvizsgálhatták: van-e egyáltalán állagsérelem és kár (a JEH [66] bekezdése szerint az eredeti állapot helyreállításának költsége a kár – ha nincs ráfordítás, nincs kár, nincs tényállás), fennáll-e a tulajdonosi hozzájárulás vagy hallgatólagos beleegyezés, szükséghelyzet, illetve megvannak-e a bűncselekmény egyéb objektív ismérvei. A JEH e mérlegelési elemeket nem érintette.

[145] 5. A JEH ezen felül a széttagolt gyakorlatot (BH2016.209, 2016.B.5) szüntette meg, az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerinti jogegység-feladatot teljesítve. Ezt az Alkotmánybíróság is elismerte, amikor a 3002/2024. (I. 12.) AB határozatában elutasította a JEH-re épülő ítélet elleni panaszt, a határozat többségi indokolása a JEH megfontolásaira épített.

[146] 6. Mindazonáltal kiemelésre érdemesnek tartom, hogyha a büntethetőség az üzenet tartalmától, azaz „értékességétől" függ, a bíróság lényegében olyan szerepbe

kényszerül, hogy minőségi ítéletet alkosson a közlésekről, amely az állam semlegességét és a jogbiztonságot is próbára teszi.

[147] Az Alkotmánybíróság értéksemlegességi tétele szerint a véleménynyilvánítás szabadsága a véleményt „annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi"; ezt az Alaptörvény hatálya alatt a 14/2016. (VII. 18.) AB határozat is megerősítette. A védelem tehát nem az üzenet helyességének, színvonalának vagy társadalmi elfogadottságának elismerésén alapul. Ebből az következik, hogy az „értékesség" büntetlenségi feltétellé emelése megfordítja az alapjogvédelem logikáját, ugyanis ennek folytán nem a korlátozást kell alkotmányosan igazolni, hanem a közlőnek kell a véleménye minőségével kiérdemelnie a mentességet: a szabadság így alanyi jogosultságból állami elismeréshez kötött kedvezménnyé válik.

[148] Gondolatkísérletként feltételezhető két olyan felirat, amelyek ugyanazon típusú magántulajdonú felületen, azonos technikával, azonos helyreállítási költséget okozva, minden más jogilag releváns körülményben megegyezően jelennek meg. Az egyik egy közéleti intézkedést támogat, a másik ugyanazt ellenzi. Ha kizárólag azért mentesülne az egyik elkövető, mert a bíróság a véleményével egyetért, a különbségtételt nem a tulajdoni sérelem, hanem a kifejtett nézet iránya alapozná meg. Ebből egyenlőségi és pártatlansági aggály következhet: a büntetőhatalom gyakorlása a politikai vagy erkölcsi álláspontok közötti állami válogatás eszközévé válhat. Ez nem jelenti azt, hogy két, eltérő üzenetű cselekményt mindig azonosan kell megítélni; a közügyi összefüggés, a helyszínhez való kapcsolat és a sértett jogosultságainak eltérése valódi jogi különbség lehet. A gondolatkísérlet kizárólag a véleménnyel való egyetértés mint önálló megkülönböztetési szempont elfogadhatatlanságát szemlélteti.

[149] A büntetőhatalom gyakorlásának feltételei előzetes megismerhetőségét, a jogalkalmazás kiszámíthatóságát és az önkényes jogértelmezés kizárását az Alkotmánybíróság a jogbiztonságból és az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséből vezeti le. Ezeket a követelményeket a 24/2021. (VII. 21.) AB határozat kifejezetten rögzíti. Az „értékes üzenet" ehhez képest bizonytalan felelősségi választóvonal. Az elkövető felmérheti, hogy idegen tulajdonon, engedély nélkül, helyreállítási költséget okozva cselekszik, azt azonban aligha láthatja előre, hogy az eljáró bíró az üzenetét kellően jelentősnek, kulturáltnak vagy társadalmilag hasznosnak találja-e. A jogkövetés így részben a későbbi bírói értékítélet megjóslásán múlik. A probléma nem a mérlegelés puszta léte, hanem az, ha annak eredményét jogilag ellenőrizhető szempontok helyett személyes politikai, erkölcsi vagy esztétikai preferenciák határozzák meg.

[150] A 3132/2018. (IV. 19.) AB határozat különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a megrongált vagyontárgy tulajdonosa a közéleti vitában nem érintett gazdasági társaság volt; az ügyben ezért nem volt számításba vehető a nagyobb tűréshatár. Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy a közléshez más alapjogot nem vagy

kevésbé korlátozó, azonos mértékű véleménynyilvánítást lehetővé tevő megoldások álltak rendelkezésre. Ebből az következik, hogy különösen aggályos a tulajdonos tűrési kötelezettségét a ráírt üzenet hatósági megítélésétől függővé tenni. A tulajdonos ugyanis ezen logika szerint nem választhatja meg, milyen felirat kerül a dolgára, mégis attól függően jutna eltérő védelemhez, hogy a bíróság az adott feliratot mennyire tartja méltánylandónak. A tulajdonvédelem így a sérelem súlya helyett a sérelmet okozó politikai vagy erkölcsi álláspont társadalmi elismertségéhez igazodik.

[151] Mindazonáltal az értékességi mérce nemcsak az adott elkövető felelősségét érinti, hanem a megszólalók előzetes döntéseit is befolyásolhatja. Ha a büntetőjogi kockázat részben azon múlik, hogy az állami jogalkalmazó értékesnek találja-e a közlést, különösen a népszerűtlen vagy a bevett felfogástól eltérő nézetek képviselői kényszerülhetnének arra, hogy üzenetüket a vélelmezett hatósági elvárásokhoz igazítsák. Mindez a véleményszabadság intézményi működését is veszélyeztető kockázat: a közügyi vita szabadságát nem az szolgálja, hogy a megszólaló előre megpróbálja eltalálni, milyen véleményt részesít majd elismerésben az állam. Az állami helyesléstől független védelem követelménye éppen ezt a függőséget hivatott elkerülni.

[152] Összegezve alapvetően azért tartom minden szempontból elhibázottnak a JEH többségi indokolás szerinti megsemmisítését, mert a büntethetőségnek a közvetített üzenet tartalmától, azaz politikai, erkölcsi vagy esztétikai értékességétől való függővé tétele a bíróságot a magatartás jogi megítélőjéből a vélemények tartalmi rangsorolójává teszi. Az alkotmányos védelem ilyen megközelítésben nem az egyént megillető szabadságként, hanem a jogalkalmazó által méltányolhatónak ítélt álláspont jutalmaként érvényesül, miközben az azonos tulajdoni sérelmet okozó cselekmények eltérő megítélését a közlés állami helyeslése vagy elutasítása határozza meg. Ez a tartalmi semlegesség követelményét és a büntetőjogi felelősség előreláthatóságát egyaránt veszélyezteti. Mindezekre tekintettel a jogilag releváns kérdés nem lett volna felváltható azzal, hogy a bíróság értékesnek tartja-e a rongálással megjelenített üzenetet.

[153] Grosschmid Béni megfogalmazása szerint „a tulajdonjog = milliom meg milliom ember negatív obligációja a dolgot nem bántani”. E gondolatból kiindulva a rongálással szembeni jogvédelem a tulajdonjog lényegéhez tartozik: a tulajdonosi jogosultság csak akkor valóságos, ha annak másik oldalán mindenkit kötelező tartózkodási kötelezettség áll, amely kizárja a tulajdon tárgyának önkényes károsítását. A véleménynyilvánítás szabadsága körében megvalósított kommunikációs cél önmagában nem teheti tárgytalanná ezt a kötelezettséget, hiszen a vélemény kifejezésének szabadsága nem jelent általános felhatalmazást más tulajdonának egyoldalú átalakítására.

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese, az
aláírásban akadályozott dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

*Dr. Ligeti Miklós Zoltán* alkotmánybíró különvéleménye

[154] 1. A határozat rendelkező részének a JEH megsemmisítésének az idejére vonatkozó rendelkezésével és részben az indokolásával nem értek egyet az alábbi okokból.

[155] 2. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 45. § (4) bekezdésének alkalmazásával a JEH-t annak Magyar Közlönyben történt közzétételének – 2023. január 12. – napjára visszamenőleges hatállyal (*ex tunc*) kellett volna megsemmisítenie és az Abtv. 45. § (6) bekezdése alapján el kellett volna rendelnie a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát, így a rendelkező részt nem támogattam.

[156] 2.1. Jogszabály vagy a normakontroll szempontjából azzal egy tekintet alá eső jogegységi határozat [Abtv. 37. § (2) bekezdés] alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése esetén a jogszabály vagy jogegységi határozat főszabály szerint az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon veszti hatályát (*ex nunc* hatályú megsemmisítés) [Abtv. 45. § (1) bekezdés]. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése azonban lehetővé teszi a főszabálytól eltérő időpontban való megsemmisítést is, amelynek indoka az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke lehet.

[157] Szintén főszabálynak tekinthető az, hogy jogszabály vagy jogegységi határozat megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket [Abtv. 45. § (3) bekezdés]. Ugyanakkor az Abtv. 45. § (6) bekezdése mozgásteret biztosít az Alkotmánybíróság számára az ettől való eltérésre. Eszerint „[a]z Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozatával vagy véglegessé vált nem ügydöntő végzésével vagy az ügyészség, a Nemzeti Vagyonvisszaszerzési és Vagyonvédelmi Hivatal vagy a nyomozó hatóság további jogorvoslattal nem támadható eljárást megszüntető határozatával befejezett büntetőeljárás és a jogerős határozattal befejezett szabálysértési eljárás

felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne".

[158] 2.2. A bűnösséget megállapító és büntetőjogi szankció alkalmazását tartalmazó büntetőjogi elítélés az elítélt számára jelentős joghátránnyal jár, stigmatizáló hatása a személyén kívül, szélesebb körben is érvényesül. A büntetőjogi felelősség megállapítása a szűk értelemben vett jogi hátrányon túlmutató társadalmi, erkölcsi rosszallást is kifejez. A büntetőjogi büntetés továbbá a szorosan vett büntetőjogi joghátrányokat meghaladóan is korlátozza az elítélt számos alapjogát. Csak a legnyilvánvalóbbakat említve: a szabadságvesztés az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében foglalt személyi szabadsághoz való jogot, a pénzbüntetés az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tulajdonhoz való jogot korlátozza. A JEH által érintett cselekmények kisebb tárgyi súlyára figyelemmel feltételezhető, hogy a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó mértékű kárt falfirkálással okozva elkövetett rongálások miatt a büntetőhatóságok az eseteknek akár a számottevő részében kevésbé súlyosnak tekinthető szankciót rendelnek el, például próbára bocsátják az elkövetőt, vagy megrovást alkalmaznak. Ám az elítélt büntetőjogi szankcionálására vonatkozó adatok még az ilyen, enyhének gondolt jogkövetkezmények esetén is a jogszabályban előírt időn (minden esetben több éven) át szerepelnek a bűnügyi nyilvántartásban. Ez a körülmény, valamint az elítélés tényéből az elítéltre szükségképpen háramló hátrányos jogkövetkezmények még az azok alól való mentesülés vagy mentesítés esetén is jogszabályban meghatározott ideig megakadályozzák számos foglalkozás gyakorlásának a jogát és ekként korlátozzák az illetőnek az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésén alapuló, a munka és a foglalkozás szabad megválasztására vonatkozó alapvető jogát. Mindezeken túl önmagában a bűnösség megállapításának a ténye is negatívan érinti a terheltnek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti jó hírnévhez való jogát. Ez utóbbi a büntetőjogi elítélés és megbüntetés szükségképpeni velejárója.

[159] E szubjektív alapjogvédelem az Alaptörvény védelmével mint objektív követelménnyel is szoros kapcsolatban áll: az Alaptörvényben biztosított alanyi jogok sérelme szükségképpen vezet az Alaptörvény érvényesülésének lerontásához. A büntetőjogi elítélés súlyosan alapjog-korlátozó jellege ezért meglátásom szerint megalapozza az Abtv. 45. § (4) bekezdésében foglalt Alaptörvény-védelmi kivétel alkalmazását.

[160] 2.3. Az Abtv. 45. § (6) bekezdésének jelen ügyben való alkalmazását meglátásom szerint az alapozza meg, hogy a JEH-ben foglalt, a JEH-nek a többségi döntés általi megsemmisítését eredményező alaptörvény-ellenes jogértelmezése tette lehetővé az alapjogi védelem alatt álló magatartást tanúsító személyek büntetőjogi felelősségének a megállapítását és velük szemben büntetőjogi szankció elrendelését.

Az alaptörvény-ellenes JEH alkalmazása nélkül a büntetőjogi felelősség megállapítására és büntetőjogi szankció elrendelésére nem került volna sor.

[161] 2.4. A fenitek miatt az alapjogi védelem alatt álló magatartást tanúsítókkal szemben akár csak csekély súlyú szankciót – megrovást, próbára bocsátást – elrendelő ítéletek sem hagyhatók érvényben, ha azok alaptörvény-ellenes jogértelmezésen nyugodnak. Márpedig amennyiben az Alkotmánybíróság nem *ex tunc* hatállyal semmisíti meg a JEH-t és a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát nem rendeli el, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 648. § *c)* pontjára tekintettel a 649. § (3) bekezdés alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

[162] Ennek hiányában a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások terheltjei elvileg kétféle megközelítést alkalmazva kérhetnék a büntetőjogi felelősségüket megállapító és velük szemben büntetőjogi szankciót elrendelő jogerős határozat felülvizsgálatát. A terhelt a Be. 648. § *a)* pontja és a 649. § (1) bekezdés *a)* pontjának *aa)* alpontja alapján a saját maga javára, a 651. § (2) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerint eljárva a saját nevében vagy védője útján, bűncselekmény hiányának megállapítása érdekében kérhet felülvizsgálatot, feltéve, hogy korábban nem élt a felülvizsgálat lehetőségével, figyelemmel a Be. 652. § (6) bekezdésére. Ez a jog a Be. 652. § (4) bekezdésére figyelemmel időmúlásra tekintet nélkül megilleti a terheltet. Másrészt a terhelt kérheti, hogy az ügyészség hivatalból nyújtson be a javára szóló felülvizsgálati indítványt a Be. 651. § (2) bekezdés *a)* pontja alkalmazásával. Utóbbi lehetőséggel akkor is élhet a terhelt vagy védője, ha a saját kezdeményezés lehetőségét már kimerítette. Csakhogy bármely megoldást is választja, eljárási (részben technikai) és anyagi jogi buktatókkal kell szembenézzen. Ha ugyanis az Alkotmánybíróság a jogerős ügydöntő határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát nem rendelte el, akkor nem alkalmazható a Be. 648. § *c)* pontja és 649. § (3) bekezdése, emiatt nem kerül sor a 651. § (3) bekezdése szerint hivatalból a felülvizsgálatra. Ennek hiányában azonban teljességgel esetleges, hogy a megsemmisített JEH által előírt jogértelmezés folytán büntetőjogi szankcióval sújtott terheltek tudomást szereznek-e a JEH megsemmisítéséről. Az ellenük korábban folyt eljárásban a védelmüket ellátó ügyvéd elérhetősége, tájékozódása még inkább esetleges, amint az is, hogy erre irányuló beadvány alapján az ügyészség kezdeményezné-e a jogerős marasztalásnak a terhelt javára irányuló felülvizsgálatát. Feltéve, de nem megengedve, hogy mindeme esetlegességek kiküszöbölhetőek vagy fel sem merülnek, a vázolt gondolatkísérlet eredményeként visszajutunk a kiinduló megállapításhoz, miszerint a felülvizsgálat abszolút akadályát képezi, hogy JEH többségi döntés által megvalósított *ex nunc* hatályú megsemmisítése nem érinti a JEH alkalmazásával meghozott korábbi döntések érvényességét, figyelemmel a Be. 659. § (1)–(3) bekezdésében foglaltakra. Vagyis *ex tunc* hatályú megsemmisítés és az Alkotmánybíróság által erre vonatkozóan megfogalmazott, kifejezett rendelkezés

hiányában nincsen mód a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatára.

[163] Az Abtv. 45. § (6) bekezdés alkalmazásának – tehát a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálata elrendelésének – a mellőzése emiatt azzal a következménnyel jár, hogy a JEH többségi döntés általi megsemmisítését eredményező, alaptörvény-ellenes jogértelmezésen alapuló mindazon határozatok is érvényben maradnak, amelyek alapjogi védelem alatt álló magatartást tanúsító személy büntetőjogi felelősségének a megállapításáról és büntetőjogi elmarasztalásáról rendelkeznek.

[164] Megjegyzést érdemel, hogy a többségi döntéssel megsemmisített JEH nem kizárólag alapjogi védelem alatt álló magatartást tanúsító személyek büntetőjogi felelősségének a megállapítását és büntetőjogi elmarasztalását eredményezte. A szabálysértési értékhatárt meg nem haladó mértékű kárt falfirkálással okozva elkövetett rongálások között nemcsak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által védett véleménynyilvánítások találhatóak. A JEH általam hiányolt *ex tunc* hatályú megsemmisítése és a JEH alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatának elrendelése esetén a Be. 651. § (3) bekezdésének az alkalmazása kapcsán a büntetőhatóságokra hárult volna azon ügyek kiválogatásának a feladata, amelyekben a JEH-ből fakadó alaptörvény-ellenes jogértelmezés alapjogi védelem alatt álló magatartást tanúsító személy büntetőjogi felelősségének a megállapítását és büntetőjogi szankcióval sújtását eredményezte.

[165] 3. Az indokolás vonatkozásában a következőkre mutatok rá.

[166] Az alapjogjogi teszt szükségesség eleme (Indokolás IV/3.2. pont) álláspontom szerint konkretizálásra szorul. Bár a határozat az alapjog-korlátozás legitim célját tételezi a véleménynyilvánítás szabadsága és a tulajdonhoz való jog relációjára utalással, adós marad a szükségességi mérlegelés szempontjának meghatározásával: csak a sávhatárokat jelöli ki akkor, amikor azt fogalmazza meg, hogy „a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme nem járhat azzal, hogy e szabadságra hivatkozással bármilyen állagsérelem okozható idegen vagyontárgyban, de azzal sem járhat, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának minden helyzetben meg kell hajolnia a tulajdonvédelem szempontjai előtt".

[167] Az Indoklás IV/3.3. pontja azonosítja a szükségességi szempontot – „a kérdésben, hogy »szükséges-e egy demokratikus társadalomban« az ilyen cselekmények szankcionálása, azt szükséges vizsgálni, hogy mi a cselekmény pontos jellege, a mögötte álló szándék és az általa közvetíteni kívánt üzenet" – de ezt egyrészt csak az emlékművek vonatkozásában teszi, másrészt kizárólag az EJEB gyakorlatára hivatkozással.

[168] Az általános alapjogi teszt szükségességi lépcsőjének magva az, hogy az alapjog-korlátozásnál enyhébb beavatkozással is elérhető-e a legitim cél. Ez a jelen esetre vetítve a következő kérdést indukálja: feltétlenül kell-e korlátozni a tulajdont ahhoz,

hogy a véleménynyilvánítási cél érvényesülhessen. Meglátásom szerint ezért az EJEB gyakorlatából következőhöz hasonló, de nemcsak az emlékművekre vonatkoztatható szükségesség-elem az alábbiak szerint lenne megfogalmazható: „A szükségesség keretében értékelendő, hogy rendelkezésre állt-e olyan kifejezési forma, ami az állagsérelmet okozó kifejezési formával megegyező hatékonysággal és intenzitással juttathatta volna kifejezésre a véleményt?”. Mivel ez a szempont is megköveteli az azonos kifejezési erőt, álláspontom szerint nem vezethet például olyan következtetésre, hogy egy vörös festékkel való leöntéssel azonos kommunikációs erővel bírna például egy vörös lepellel való letakarás (figyelembe véve azt a kontextust, hogy a vörös festék a vérre való asszociáció szignifikánsan nagyobb esélyét kínálja – vö. háborús hősök/bűnösök emlékműveivel kapcsolatos eseteket).

Budapest, 2026. november 2.

*Dr. Ligeti Miklós Zoltán s. k.,*

alkotmánybíró